

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما صلوات

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

گزینہ
مناسک حج

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزیده مناسک حج (۱۳۸۷)

نویسنده:

مرکز تحقیقات حج

ناشر چاپی:

مشعر

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۲	گزیده مناسک حج (۱۳۸۷)
۱۲	مشخصات کتاب
۱۲	مقدمه
۱۲	اشاره
۱۶	نیابت و استنباه
۱۸	نیابت شخص مستطیع
۱۹	نیابت معذور با عذر طاری
۲۰	استنباه در حج بر شخص غیر قادر (بدنی) با عدم استقرار
۲۱	وظیفه نایب از جهت تقلید در اعمال حج
۲۴	فاصله بین دو عمره
۲۴	فاصله عمره تمتع با عمره مفرده بعد از انجام حج
۲۵	فاصله بین دو عمره مفرده
۲۷	احرام
۲۷	اشاره
۲۸	محل احرام حج
۲۹	احرام در مسجد شجره
۳۰	احرام با نذر
۳۱	اذن شوهر در نذر احرام بانوان
۳۲	قصد ترک محرمات در حال محرم شدن
۳۳	گذاردن سنگ و مانند آن در ردا و وصل کردن آن با سنجاق و سوزن
۳۴	گره زدن لباس احرام به غیر گردن
۳۴	استفاده از کمربند دوخته برای مردان

- ۳۵ پوشیدن دمپایی دوخته برای مردان
- ۳۵ نگاه در آینه
- ۳۶ استظلال در شب
- ۳۷ استظلال در مکه، منا و عرفات بعد از منزل نمودن
- ۳۸ استظلال از مسجد تنعیم
- ۳۹ طواف
- ۳۹ اشاره
- ۴۰ حد مطاف
- ۴۱ طواف از طبقه دوم برای معذورین
- ۴۳ حکم خون معفو در نماز، در طواف
- ۴۴ حکم محمول متنجس غیر ساتر در طواف
- ۴۴ گذاردن دست روی دیواره حجر در حال طواف
- ۴۵ دست گذاردن به کعبه هنگام حرکت در حال طواف
- ۴۵ اگر معلوم شود طواف و سعی باطل بوده:
- ۴۵ اعاده تقصیر:
- ۴۶ قطع طواف
- ۴۶ قطع طواف واجب
- ۴۷ قطع طواف مستحب
- ۴۷ از سرگیری طواف با بقای موالات
- ۴۸ از سرگیری طواف با فوت موالات
- ۴۸ موارد مختلف قطع طواف:
- ۴۸ اشاره
- ۴۸ الف: قطع طواف بدون عذر
- ۵۰ ب: قطع طواف با عذر:

- ۵۰ قطع طواف به خاطر نجس شدن بدن و لباس در حال طواف
- ۵۱ قطع طواف به خاطر حدث
- ۵۱ اگر حدث بعد از اتمام دور چهارم باشد
- ۵۲ و اگر حدث قبل از نصف یا اتمام دور چهارم باشد:
- ۵۴ قطع طواف به خاطر مرض
- ۵۵ قطع طواف به خاطر تذکر نجاست در اثنا و حکم تذکر نجاست بعد از طواف
- ۵۵ قطع طواف به خاطر نماز جماعت
- ۵۷ شک در وضو یا غسل بعد از اتمام طواف
- ۵۷ انکشاف بطلان وضو در عمره تمتع
- ۵۸ انکشاف بطلان وضو بعد از اتمام حج
- ۵۹ شک در نقیصه بعد از اتمام طواف
- ۶۰ اتمام طواف با گمان به عدد و لحوق یقین
- ۶۱ کم کردن سهوی از طواف
- ۶۲ زیادی سهوی در طواف
- ۶۴ برخی از احکام بانوان در طواف
- ۶۴ رؤیت دم
- ۶۴ و اگر از روز دهم نگذشته باشد
- ۶۵ وظیفه مستحاضه کثیره درباره طواف و نماز
- ۶۷ سن یأس
- ۶۸ اگر موهای زن یا بدن او در حال طواف پیدا باشد
- ۶۹ حجاب زن در حال طواف
- ۷۰ نماز طواف
- ۷۰ اشاره
- ۷۰ مبادرت به نماز طواف

- ۷۰ فاصله انداختن بین طواف و نماز
- ۷۱ محاذات زن و مرد در نماز طواف
- ۷۲ حکم ظن در نماز طواف
- ۷۲ ظن در رکعات:
- ۷۲ ظن در افعال نماز:
- ۷۲ جماعت در نماز طواف
- ۷۳ ترک نماز طواف مستحبی
- ۷۳ حکم عاجز از قرائت صحیح
- ۷۶ سعی
- ۷۶ اشاره
- ۷۶ سعی از مسعای جدید
- ۷۷ زیاد کردن در سعی با فراموشی
- ۷۷ زیاد کردن در سعی با جهل
- ۷۸ تأخیر سعی تا فردا
- ۷۸ سعی از طبقه فوقانی
- ۷۹ موالات در سعی
- ۷۹ نشستن در بین صفا و مروه
- ۸۰ اگر بعد از تقصیر عمره تمتع، بفهمد سعی ناقص بوده
- ۸۱ قطع سعی و از سرگیری آن
- ۸۲ ادامه سعی با شک در عدد و حصول یقین
- ۸۴ احکام بین عمره و حج
- ۸۴ خروج از مکه بعد از عمره تمتع
- ۸۵ سر تراشیدن بین عمره تمتع و حج
- ۸۶ وقوفین

- ۸۶ اشاره
- ۸۶ رفتن از عرفات به غیر مشعر و بازگشت برای وقوف مشعر
- ۸۶ بیتوته شب در مشعر
- ۸۷ بازگشت خدمه‌ای که شبانه به منی رفته‌اند، به مشعر
- ۸۸ کسی که وقوف شبانه را در مشعر درک کرده:
- ۹۰ ترتیب در اعمال منی
- ۹۰ اشاره
- ۹۰ ترتیب بین اعمال منی
- ۹۰ خلاف ترتیب در صورت در صورت عمد:
- ۹۲ رمی
- ۹۲ اشاره
- ۹۲ رمی جمره جدید
- ۹۳ رمی جمرات از طبقه دوم
- ۹۴ رمی در شب (رمی جمره عقبه)
- ۹۶ رمی جمرات سه گانه در شب
- ۹۶ تفاوت رمی روز عید و جمرات سه‌گانه
- ۹۷ فرق اول:
- ۹۷ فرق رمی عید و یازدهم و دوازدهم برای زنان
- ۹۷ فرق دوم:
- ۹۷ افرادی که مجازند در شب رمی کنند
- ۹۸ فرق سوم:
- ۹۸ منظور از شب در رمی روز عید
- ۹۸ منظور از شب در رمی روز یازدهم و دوازدهم
- ۹۹ ترک عمدی رمی در روز

- ۹۹ شک در عدد رمی قبل از ذبح
- ۱۰۰ لزوم و عدم لزوم اذن در استنابه در رمی
- ۱۰۰ افراد معذور، در رمی
- ۱۰۱ ترک رمی
- ۱۰۱ ترک رمی جمرات ثلاث
- ۱۰۲ ترک رمی جمره عقبه
- ۱۰۳ قربانی
- ۱۰۳ اشاره
- ۱۰۴ تقسیم قربانی
- ۱۰۵ ذبح در شب
- ۱۰۶ تأخیر ذبح از روز عید
- ۱۰۷ نیت ذبح
- ۱۰۷ ایمان ذابح
- ۱۰۹ حلق و تقصیر
- ۱۰۹ اشاره
- ۱۱۰ حلق در سفر اول برای مردان
- ۱۱۰ حلق و تقصیر در شب
- ۱۱۱ تأخیر حلق از روز عید
- ۱۱۲ حلق و تقصیر در فرض تأخیر قربانی
- ۱۱۳ اگر محرم برای دیگری حلق یا با چیدن مو تقصیر کند
- ۱۱۴ بیتوته در منی
- ۱۱۴ اشاره
- ۱۱۴ محاسبه نیمه شب شرعی
- ۱۱۴ اکتفای به بیتوته نیمه دوم شب

- ۱۱۶ نماز در حرمین
- ۱۱۶ اشاره
- ۱۱۶ تخییر بین قصر و اتمام
- ۱۱۷ نماز جماعت غیر استداره‌ای
- ۱۱۸ نماز جماعت استداره
- ۱۱۹ سجده بر فرش
- ۱۲۱ نماز در هواپیما
- ۱۲۲ تقلید
- ۱۲۲ اشاره
- ۱۲۲ بقا با اعلمیّت میت
- ۱۲۳ رجوع به حیّ اعلم از میت
- ۱۲۳ تساوی یا شک در اعلمیّت حیّ و میت
- ۱۲۴ رجوع در احتیاط واجب به مجتهد دیگر
- ۱۲۶ خمس
- ۱۲۶ اشاره
- ۱۲۶ حکم خمس سپرده‌های حج و عمره
- ۱۲۷ حکم خمس سود سپرده‌ها (با فرض دریافت آن در ضمن یکی از عقود شرعی و فرض عدم تشرف در سال واریز)
- ۱۲۸ لقطه
- ۱۴۱ درباره مرکز

گزیده مناسک حج (۱۳۸۷)

مشخصات کتاب

نام کتاب: گزیده مناسک حج
نویسنده: معاونت آموزش و پژوهش
موضوع: احکام و مناسک
زبان: فارسی
تعداد جلد: ۱
ناشر: نشر مشعر
مکان چاپ: تهران
سال چاپ: ۱۳۸۷
نوبت چاپ: ۱
ص: ۱

مقدمه

اشاره

نیابت و استنباط

ص: ۵

دستیابی آسان به مناسک حج و احکام شرعی و انتقال صحیح آن به زائران حرم الهی، از اموری است که ضرورت آن از بیان، بی‌نیاز است. دقت و اهمیت مسایل حج از سویی، و کثرت فتاوی و نظرات، از سوی دیگر، بر اهمیت امر می‌افزاید. در این راستا، تدوین مجموعه‌هایی که مسایل مورد ابتلا و اختلاف را در برداشته باشد و با حجم کم، احکام را، مورد اهتمام این معاونت قرار گرفته است. این کتاب مجموعه‌ای است از مهمترین

ص: ۶

مسائل حج که به صورت معمول، بیشتر مورد ابتلای روحانیون محترم کاروان و حج گزاران، واقع می‌گردد. مسائل این مجموعه، از مناسک محشای حج (آخرین چاپ ۱۳۸۷) برگرفته شده و حواشی برخی مراجع معظم نیز بدان افزوده شده و سعی شده است که فتاوی و آرای مورد اختلاف را با اختصار، مبین سازد. بدون شک، نظرات روحانیون محترم، در رفع نواقص و ارتقای کمی و کیفی آن مؤثر خواهد بود.

معاونت آموزش و پژوهش
بعثه مقام معظم رهبری

ص: ۷

نیابت شخص مستطیع

۳۳

- ۱- نمی‌تواند نایب شود و حج او باطل است؛ آیات عظام: امام خمینی، خامنه‌ای و نوری.
 - ۲- در هر صورت اگر نایب شد، حج نایب صحیح و ذمه منوبٌ عنه برئ می‌شود؛ آیات عظام: بهجت، تبریزی، خویی، سیستانی، فاضل، مکارم و وحید.
 - ۳- محل اشکال است، عالم باشد یا جاهل؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی.
- تذکر: آیات عظامی که قائل به صحت حج شده‌اند، نسبت به صحت اجاره و بطلان آن تفصیلاتی دارند که باید به مناسک ایشان مراجعه شود.

ص: ۸

«۲»

نیابت معذور با عذر طاری

(۱)۱۲۴

- ۱- محل اشکال است: امام خمینی.
- ۲- صحیح و کافی است؛ آیات عظام: گلپایگانی، بهجت، تبریزی، خویی، فاضل، سیستانی، وحید و مکارم.
- ۳- اگر عذر او منجر به نقص بعضی از اعمال حج نشود، نیابت او صحیح است؛ آیه‌الله خامنه‌ای؛ و اگر موجب نقص شود محل اشکال است؛ آیه‌الله نوری.
- ۴- در بعضی صور، حج او از منوب‌عنه کفایت می‌کند؛ آیه‌الله صافی.
- ۵- در عمره و حج واجب اگر هنگام محرم شدن اطمینان داشته باشد که می‌تواند اعمال اختیاری را انجام دهد، نیابتش صحیح و از منوب‌عنه کفایت می‌کند، هر چند در اثنای عمل از انجام عمل اختیاری

۱- [۱] ۱- اگر نایب هنگام قبول نیابت معذور نباشد ولی بعد از استیجار معذور شود، این عذر را طاری گویند

ص: ۹

معذور شود و در عمره و حج مستحب نیابت معذور اشکال ندارد؛ آیه‌الله زنجانی.

«۳»

کسی که حج بر او مستقر شده است و اکنون قدرت بدنی بر انجام حج ندارد، با یاس از بهبودی، باید برای انجام حج نایب بگیرد.

«۴»

استنابه در حج بر شخص غیر قادر (بدنی) با عدم استقرار

۱۰۳

- ۱- واجب است فوراً با یأس از خوب شدن؛ آیات عظام: بهجت، خویی، زنجانی و سیستانی.
- ۲- واجب است بنا بر احتیاط با یأس؛ آیه‌الله تبریزی.
- ۳- مطابق احتیاط است ولو با امید زوال عذر؛ آیه‌الله صافی و آیه‌الله گپایگانی.
- ۴- واجب نیست؛ آیات عظام: امام خمینی، خامنه‌ای، مکارم، فاضل، نوری.

ص: ۱۰

۵- وجوب استنابه محل اشکال است اگر چه احوط استنابه است؛ آیه‌الله وحید.

«۵»

وظیفه نایب از جهت تقلید در اعمال حج

۱۰۶

- ۱- نایب باید رعایت نظر مرجع خودش را بنماید ولی اگر به گونه‌ای خاص اجیر شده، جمع کند بین وظیفه خود و آن گونه خاص؛ آیات عظام: امام خمینی، خامنه‌ای، صافی، گلپایگانی، فاضل، مکارم و نوری.
- ۲- در نیابت از زنده، فی الجمله احتیاط کند و در نیابت از میت به تقلید خویش عمل کند؛ آیه‌الله بهجت.
- ۳- اگر منوب عنہ زنده باشد، نایب باید طبق تقلید وی عمل کند و همچنین اگر مرده باشد و وصیت نموده باشد و بنابر احتیاط رعایت وظیفه ورثه را هم بنماید؛ و اگر وصیت نکرده، نایب به تقلید خود عمل کند و رعایت وظیفه ورثه را هم بنماید؛ آیه‌الله تبریزی و آیه‌الله خویی.
- ۴- باید طبق تقلید خود عمل کند ولی اگر اجیر

ص: ۱۱

شده باشد که طبق نظر منوب‌عنه عمل کند، باید عمل کند مگر با یقین به فساد عمل؛ آیه الله سیستانی.

۵- در اعمال حج علاوه بر نظر مرجع تقلید خودش باید نظر مرجع منوب‌عنه و نایب گیرنده را نیز رعایت کند؛ آیه الله زنجانی.

ص: ۱۳

فاصله بین دو عمره

فاصله عمره تمتع با عمره مفرده بعد از انجام حج

۱۸۴ / ۲

- ۱- بنا بر احتیاط در کمتر از یک ماه به قصد رجا آورده شود؛ امام خمینی.
- ۲- می‌تواند، قبل از عمره تمتع یا بعد از حج تمتع، عمره مفرده به‌جا آورد و بین این دو عمره، فاصله معتبر نیست؛ آیات عظام: خویی، فاضل، وحید و نوری.
- ۳- در اعتبار فاصله بین عمره تمتع و عمره مفرده اشکال است و احتیاط نباید ترک شود. آیه‌الله تبریزی؛ و اما انجام عمره مفرده بین عمره تمتع و حج، موجب بطلان عمره تمتع می‌شود؛ آیه‌الله سیستانی.
- ۴- فاصله شرط نیست؛ آیه‌الله گلپایگانی؛ فاصله شرط نیست و نیز بین عمره تمتع و حج، انجام عمره

ص: ۱۴

مفرده جایز است؛ آیه‌الله بهجت.

۵- می‌تواند قبل از عمره تمتع یا بعد از حج تمتع و گذشتن روز سیزدهم، عمره مفرده به‌جا آورد و بین این عمره و اعمال حج یا عمره، فاصله معتبر نیست؛ آیه‌الله زنجانی.

۶- اگر هر دو را برای خود انجام می‌دهد، در عمره مفرده بعد از حج تمتع، قصد رجا نماید؛ آیه‌الله صافی.

«۷»

فاصله بین دو عمره مفرده

۱۸۴

۱- فاصله معینی بین دو عمره مفرده شرط نیست؛ آیات عظام: بهجت، زنجانی، گلپایگانی و نوری؛ ولی بنا بر احتیاط در هر ماه فقط یک عمره برای خود می‌تواند به‌جا آورد؛ ولی به‌جا آوردن عمره برای غیر خود، هر نفر یک عمره جایز است؛ آیه‌الله خامنه‌ای.

۲- بنا بر احتیاط در کمتر از یک ماه، به قصد رجاء آورده شود؛ امام خمینی.

۳- فاصله یک ماه شرط نیست، بلکه در هر ماه

ص: ۱۵

قمری می‌توان یک عمره انجام داد؛ آیات عظام: تبریزی، خویی، سیستانی، صافی، فاضل و مکارم.

۴- در هر ماه مستحب است، و بنا بر احتیاط، انجام دو عمره به قصد خود یا به قصد یک نفر جایز نیست، مگر دومی به قصد رجاء آورده شود؛ آیه‌الله وحید.

ص: ۱۶

احرام

اشاره

ص: ۱۷

«۸»

محل احرام حج

۹۴۱

- ۱- محل احرام حج، بنا بر احتیاط واجب مکه قدیم است؛ آیات عظام: بهجت، خویی و تبریزی؛ در صورت امکان بنا بر احتیاط، مکه قدیم است؛ آیه‌الله صافی.
- ۲- محل احرام حج، شهر مکه است هر جا باشد ...
گرچه در محله‌های تازه‌ساز؛ آیات عظام: امام خمینی، گلپایگانی، خامنه‌ای، زنجانی، فاضل، وحید و نوری.
- ۳- در قسمت‌های جدید شهر مکه جایز است، ولی در مناطقی که جزو حرم نیست، جایز نیست؛ آیه‌الله سیستانی؛ بیرون از حرم خالی از اشکال نیست؛ آیه‌الله مکارم.

ص: ۱۸

«۹»

احرام در مسجد شجره

۲۰۲ تا ۲۰۵ و ۲۲۰

- ۱- بنا بر احتیاط واجب، داخل مسجد، احرام صورت گیرد؛ آیات عظام: امام خمینی، سیستانی، فاضل و نوری.
- ۲- واجب است احرام، داخل مسجد شجره باشد؛ آیه‌الله خامنه‌ای.
- ۳- احرام، واجب است داخل مسجد و احتیاطاً (۱) در مسجد قدیمی صورت گیرد؛ آیه‌الله بهجت.
- ۴- احرام از داخل مسجد، مستحب است و در محاذی مسجد از طرف چپ یا راست کفایت می‌کند و ...؛ آیات عظام: گلپایگانی، صافی و مکارم؛ و احتیاط واجب آن است که از پشت مسجد قدیم احرام نبندند؛ آیه‌الله تبریزی.

- ۱- با توجه به این که سایر آیات عظام، احرام در غیر مسجد قدیم را کافی می‌دانند، رجوع این احتیاط به صورت قهری حاصل است و ارجاع به فالاعلم نیاز نیست؛ و همچنین است احتیاطی که معظم له درباره مکان قدیم مسجدین، در قصر و اتمام فرموده‌اند

ص: ۱۹

۵- باید در مسجد فعلی، نیت احرام حج یا عمره را از قلب خود بگذرانند، ولی گفتن تلبیه واجب، در کلّ منطقه ذوالحلیفه کافی است؛ آیه‌الله زنجانی.

۶- جواز احرام از منطقه ذوالحلیفه؛ آیه‌الله خویی و آیه‌الله وحید.

«۱۰»

احرام با نذر

۲۵۳ و ۲۵۴

۱- اگر نذر کند از محلی که پیش از میقات است احرام ببندد، جایز است و باید از همان جا محرم شود...؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، تبریزی، خامنه‌ای، خویی، گلپایگانی، صافی، مکارم، وحید و نوری.

۲- اگر بداند مستلزم ارتکاب حرام می‌شود- مانند استظلال- انعقاد نذر، مورد اشکال است؛ آیه‌الله سیستانی؛ بلی اگر بداند برای احرام عمره تمتع نمی‌تواند به یکی از مواقیت معروفه برود، نذر اشکال ندارد و معصیت هم نکرده است، ولی احتیاط آن است که در ادنی‌الحل، تجدید احرام کند و در هر صورت،

ص: ۲۰

کفاره استظلال را باید بدهد؛ آیه‌الله فاضل.

۳- اگر از یکی از مواقیت پنج گانه، یا از نزدیکی‌های آن می‌گذرند، نمی‌توانند از غیر مواقیت محرم شوند، حتی با نذر، و اگر از آنجا نمی‌گذرند، قبل از حرم هر کجا محرم شوند، کافی است و نیازی به نذر نیست؛ آیه‌الله زنجانی.

«۱۱»

اذن شوهر در نذر احرام بانوان

۲۵۳

۱- اگر نذر زن، مزاحم حق شوهر نباشد، اجازه لازم نیست؛ آیات عظام: تبریزی، خویی، سیستانی، مکارم و در هر صورت، بنا بر احتیاط واجب، نذر وضعاً منعقد می‌شود؛ آیه‌الله بهجت.

۲- نذر زن، باید با اذن شوهر باشد؛ آیات عظام: امام خمینی، گلپایگانی، صافی و نوری؛ ولی اجازه در سفر کفایت، از اذن در نذر می‌کند؛ آیه‌الله فاضل.

۳- اگر شوهر حضور دارد، باید بنا بر احتیاط، نذر زن با اجازه او باشد؛ آیه‌الله خامنه‌ای.

ص: ۲۱

۴- با توجه به مسأله قبل، این مسأله موضوع ندارد؛ آیه‌الله زنجانی.

«۱۲»

قصد ترک محرّمات در حال محرم شدن

۳۰۵

- ۱- لازم نیست، ولی با قصد انجام محرماتی که عمره یا حج را باطل می‌کند، احرام باطل بلکه غیر ممکن است؛ آیات عظام: امام خمینی، فاضل و نوری.
- ۲- لازم نیست، ولی باید قصد انجام چیزی که احرام را باطل می‌کند نداشته باشد؛ آیه‌الله خامنه‌ای.
- ۳- قصد ترک (۱) جمیع محرّمات لازم است؛ آیات عظام: گلپایگانی، بهجت، صافی و مکارم.
- ۴- عزم بر ترک محرّمات، از اول تا آخر احرام معتبر نیست؛ آیه‌الله تبریزی.
- ۵- لازم نیست، مگر نسبت به جماع که اگر در

۱- این قصد برای کسی که قصد انجام محرّمات را ندارد، به صورت ارتکازی و ضمنی در نیت احرام وی وجود دارد

ص: ۲۲

حین احرام عمره مفرده قصد داشته و یا تردید داشته باشد که قبل از فارغ شدن از سعی، با همسر خود نزدیکی کند، احرامش باطل است؛ آیه‌الله زنجانی؛ و بنابر مشهور با قصد محرماتی که حج یا عمره را باطل می‌کند، احرام باطل است؛ آیه‌الله خویی و آیه‌الله سیستانی.

۶- لازم نیست مگر محرماتی که عمره یا حج را باطل می‌کند که با قصد انجام آن و یا تردید در انجام آن، احرام منعقد نمی‌شود؛ آیه‌الله وحید.

«۱۳»

گذاردن سنگ و مانند آن در ردا و وصل کردن آن با سنجاق و سوزن

۳۰۰

۱- جایز است؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خویی، خامنه‌ای، وحید، فاضل، مکارم، نوری، سیستانی و تبریزی؛ اگر به صورت یقه پیراهن در نیاید، جایز است؛ آیه‌الله صافی و آیه‌الله گلپایگانی.

۲- گره زدن و بستن لبه‌های جامه احرام مردان با

ص: ۲۳

هر وسیله تا لزوم نداشته باشد، جایز نیست؛ آیه‌الله زنجانی.
توجه: گره زدن ازار به گردن، طبق نظر اکثر مراجع، بنا بر فتوای احتیاط، جایز نیست.
«۱۴»

گره زدن لباس احرام به غیر گردن

۲۹۹

- ۱- جایز است؛ آیات عظام: امام خمینی، خامنه‌ای فاضل، مکارم، وحید و نوری؛ اگر به صورت یقه در نیاید؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی.
 - ۲- بنا بر احوط ازار مطلقاً گره زده نشود و گره زدن ردا نیز بنا بر احتیاط، جایز نیست؛ آیات عظام: خویی، بهجت، تبریزی و سیستانی.
 - ۳- در غیر ضرورت، جایز نیست؛ آیه‌الله زنجانی.
- «۱۵»

استفاده از کمر بند دوخته برای مردان

۴۹۱

- ۱- جایز است؛ آیات عظام: تبریزی، سیستانی،

ص: ۲۴

خامنه‌ای، گلپایگانی، صافی، فاضل، وحید و مکارم.

۲- بنا بر احتیاط جایز نیست؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خویی و نوری.

۳- باید از پوشیدن همیان و کمر بند پرهیز نمود، ولی در صورت لزوم جایز است؛ آیه‌الله زنجانی.

«۱۶»

پوشیدن دمپایی دوخته برای مردان

۴۹۲

۱- اشکال ندارد؛ آیات عظام: تبریزی، خامنه‌ای، زنجانی، سیستانی، صافی، فاضل، گلپایگانی، وحید و مکارم.

۲- بنا بر احتیاط جایز نیست؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خویی و نوری.

«۱۷»

نگاه در آینه

۳۸۷ به بعد

۱- جایز است بدون قصد زینت؛ آیات عظام:

ص: ۲۵

بهجت، تبریزی، خامنه‌ای، خویی، سیستانی، وحید و مکارم.

۲- احتیاط در ترک است اگرچه بدون قصد زینت باشد؛ آیات عظام: امام خمینی، فاضل و نوری.

۳- جایز نیست مطلقاً؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی.

۴- جایز است بدون زمینه آرایش و بدون قصد زینت؛ آیه‌الله زنجانی.

«۱۸»

استظلال در شب

۴۸۴

۱- استظلال در شب جایز است؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، گلپایگانی، صافی، فاضل و نوری.

۲- در صورت تحفظ از سرما، باران، باد و گرما، جایز نیست؛ آیه‌الله خویی.

۳- احتیاط، ترک تظلیل در شب‌های بارانی و سرد است، مگر این که موجب حرج باشد، که در صورت اضطرار اشکال ندارد، لیکن

کفاره ساقط نیست؛ آیه‌الله خامنه‌ای.

ص: ۲۶

- ۴- جایز است، مگر در شب‌های بارانی که باید کفاره بدهد؛ آیه‌الله مکارم.
- ۵- استظلال در شب بنا بر احتیاط، حرام است؛ آیه‌الله تبریزی و آیه‌الله وحید.
- ۶- جایز نیست، مگر در صورت مشقت شدید یا تراحم با واجب مهم‌تر یا واجبی که اهمیت آن با ترک استظلال مساوی است یا اندکی کمتر است؛ آیه‌الله زنجانی.
- ۷- جایز است مگر در شب بارانی که کفاره دارد و بنا بر احتیاط واجب، جایز نیست؛ آیه‌الله سیستانی.

«۱۹»

استظلال در مکه، منا و عرفات بعد از منزل نمودن

۴۳۸، ۴۹۰، ۵۰۹ و ۵۱۰

- ۱- جایز است؛ آیات عظام: امام خمینی، گلپایگانی، صافی، فاضل، مکارم، وحید و نوری.
- ۲- بنا بر احتیاط هنگام تردد جایز نیست؛ آیات عظام: تبریزی، سیستانی و خامنه‌ای؛ مگر در مکه قدیم؛ آیه‌الله خویی.

ص: ۲۷

۳- احتیاط واجب، ترک سایه انداختن است در وقت تردد برای حوائج غیرخانه و خیمه و غیر آنها، چه در مکه و چه در عرفات و منی؛ آیه‌الله بهجت.

۴- حرکت در زیر سایبان متحرک، مانند چتر و ماشین مسقف، بر مرد محرم جایز نیست، ولی حرکت در سایه سایبان‌های ثابت، مانند خیمه، منزل و مسجد بلکه تونل‌های کوتاه مانعی ندارد و اگر هوا آفتابی و بارانی نباشد می‌تواند از تونل‌های طولانی نیز بگذرد؛ آیه‌الله زنجانی.

«۲۰»

استقلال از مسجد تنعیم

۴۷۲

۱- جایز است؛ آیات عظام: امام خمینی، مکارم، فاضل، وحید و نوری.

۲- بنابر احتیاط جایز نیست؛ آیات عظام: بهجت، خامنه‌ای، تبریزی، سیستانی؛ تا دخول مکه متیقن سابق که در این فرض جایز است؛ آیه‌الله خویی.

۳- جایز نیست؛ آیه‌الله زنجانی.

ص: ۲۸

طواف

اشاره

ص: ۲۹

«۲۱»

حد مطاف

۶۵۶

- ۱- حد طواف در همه اطراف، بین کعبه و مقام ابراهیم است؛ امام خمینی؛ و با معسوریت و مشقت یافتن وقت خلوت، در دورتر از این حد هم با ملاحظه الأقرب فالأقرب صحیح است؛ آیه‌الله بهجت؛ و در طرف حجر اسماعیل، مطاف ضیق نمی‌شود؛ آیه‌الله فاضل.
- ۲- در فرض امکان، بنا بر احتیاط، در محدوده کعبه و مقام باشد و در صوت ازدحام، در خارج از این محدوده هم کافی است؛ آیه‌الله تبریزی.
- ۳- دورتر از این حد هم صحیح است؛ آیات عظام: خویی، خامنه‌ای، سیستانی، وحید، مکارم و نوری؛ تا

ص: ۳۰

جایی که متصل به جمعیت طواف کننده باشد؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی.

۴- در ایامی از سال- مانند ایام شلوغ حج- که طواف در محدوده برای معمول مردم مشقت شدید دارد، طواف حدی ندارد و طواف خارج مقام هم صحیح است؛ ولی در غیر این ایام محدوده طواف، مقدار فاصله مقام و کعبه است و در سمت دیوار حجر این مقدار از بیرون دیوار محاسبه می‌شود و کسی که نمی‌تواند، نایب می‌گیرد و اگر نمی‌تواند نایب بگیرد، می‌تواند در فاصله دورتر طواف کند؛ آیه‌الله زنجانی.

«۲۲»

طواف از طبقه دوم برای معذورین

۶۶۸

- ۱- در صورت عدم امکان طواف در طبقه اول، با رعایتِ الأقرب فالأقرب، طواف در طبقه دوم کفایت می‌کند؛ آیه‌الله بهجت.
- ۲- احتیاط واجب این است که آنها را از طبقه دوم طواف دهند و نایب هم برایشان بگیرند؛ آیه‌الله تبریزی.

ص: ۳۱

- ۳- کسانی که نمی‌توانند در پایین ولو به وسیله حمل توسط شخص دیگر، طواف کنند، باید نایب بگیرند؛ و احوط آن است که خودشان هم در طبقه دوم طواف نمایند؛ آیه‌الله خامنه‌ای.
- ۴- چنانچه احراز شود که طبقه دوم بالاتر از کعبه است، طواف از بالا کفایت نمی‌کند و باید نایب بگیرند و احتیاط لازم نیست؛ و چنانچه مطلب مشکوک باشد، باید احتیاطاً بین طواف از بالا و نایب گرفتن از پایین، جمع نمایند؛ آیه‌الله سیستانی.
- ۵- باید از کسی بخواهد او را در محدوده مقام- ولو با دوش گرفتن- طواف دهد، و اگر از کمک گرفتن عاجز است، یا برایش مشقت شدید دارد، برای طواف در محدوده نایب می‌گیرد و بنابر احتیاط مستحب خود نیز در طبقه دوم طواف داده می‌شود، لکن اگر نمی‌تواند نایب بگیرد یا مشقت شدید دارد طواف در طبقه دوم کافی است؛ آیه‌الله زنجانی.
- ۶- این افراد باید در طبقه دوم طواف داده شوند و بنابر احتیاط واجب نایب هم گرفته تا برای آنان در صحن مسجدالحرام طواف نمایند؛ آیه‌الله صافی.

ص: ۳۲

۷- چنانچه کعبه مقدسه از طبقه دوم پایین تر باشد، احتیاط واجب آن است که علاوه بر اینکه در طبقه دوم طواف داده می‌شوند، استنابه هم بنماید؛ آیت‌الله فاضل.

۸- در این گونه موارد که راهی جز این نیست طواف در طبقه بالا کفایت می‌کند؛ آیه‌الله مکارم.

۹- طواف در طبقه فوقانی صحیح نیست و این قبیل افراد باید به وسیله کول گرفتن طواف خود را انجام بدهند و اگر ممکن نشد، لازم است برای طواف خود نایب بگیرند؛ آیه‌الله نوری.

«۲۳»

حکم خون معفو در نماز، در طواف

۶۰۹ و ۶۱۰

۱- بنابر احتیاط اجتناب شود؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، تبریزی، خویی، سیستانی، گلپایگانی، فاضل، نوری و صافی.

۲- مانعی ندارد؛ آیه‌الله خامنه‌ای و آیه‌الله زنجانی

۳- معفو نیست؛ آیه‌الله وحید و آیه‌الله مکارم

ص: ۳۳

«۲۴»

حکم معمول متنجس غیر سائر در طواف

۶۰۸-۶۱۰

- ۱- مانعی ندارد؛ آیات عظام: بهجت، تبریزی، خویی، خامنه‌ای، سیستانی، زنجانی، مکارم؛ در صورت جهل به مسأله؛ آیه‌الله فاضل.
 - ۲- بنابر احتیاط جایز نیست؛ آیات عظام: امام خمینی، گلپایگانی، صافی، فاضل و نوری.
 - ۳- جایز نیست؛ آیه‌الله وحید
- «۲۵»

گذاردن دست روی دیواره حجر در حال طواف

۶۷۱

- ۱- جایز است؛ آیات عظام: امام خمینی، سیستانی، تبریزی، خویی، خامنه‌ای، وحید، زنجانی و مکارم.
- ۲- بنابر احتیاط جایز نیست؛ آیات عظام: بهجت، صافی، فاضل، گلپایگانی.
- ۳- جایز نیست؛ آیه‌الله نوری.

ص: ۳۴

«۲۶»

دست‌گذااردن به كعبه هنگام مركت در حال طواف

۶۷۰

- ۱- جایز است؛ آیات عظام: امام خمینی، تبریزی، خامنه‌ای، خویی، زنجانی، سیستانی، وحید و مکارم.
- ۲- بنا بر احتیاط جایز نیست؛ آیات عظام: بهجت، صافی، فاضل، گلپایگانی و نوری.

«۲۷»

اگر معلوم شود طواف و سعی باطل بوده:**اعاده تقصیر:**

- ۱- لازم است؛ آیات عظام: تبریزی، خویی، سیستانی، صافی، فاضل و گلپایگانی؛ بنا بر احتیاط لازم است؛ آیه الله بهجت و آیه الله مکارم.
- ۲- لازم نیست؛ آیات عظام: امام خمینی، خامنه‌ای و نوری.
- ۳- لازم است مگر آن که بعد از احرام حج متوجه شده باشد؛ آیه الله زنجانی.

ص: ۳۵

قطع طواف

با توجه به این که قطع، زیاده و نقصان در طواف، در اعمال زائران بسیار اتفاق می‌افتد، آشنایی با موارد مختلف و احکام آن حائز اهمیت است.

«۲۸»

قطع طواف واجب

۷۱۱ و ۷۱۲

۱- قطع طواف واجب بدون عذر، مکروه است؛ و احوط (استحبابی) آن است که از قطع کردنی که به فوت موالات عرفیه منجر شود، اجتناب شود؛ آیات عظام: امام خمینی، تبریزی، خامنه‌ای، فاضل و نوری.

۲- قطع طواف واجب بدون عذر و به مجرد خواهش نفس، در صورتی که موالات فوت شود، بنا بر احتیاط جایز نیست؛ آیه‌الله بهجت.

۳- بنا بر احتیاط واجب، جایز نیست؛ آیه‌الله مکارم.

۴- بدون عذر جایز نیست؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی؛ غیر از مواردی که در مناسک ذکر شده است؛ آیه‌الله زنجانی.

ص: ۳۶

۵- برای عیادت مریض یا قضای حاجت خود و دیگران جایز است؛ آیه‌الله وحید.

«۲۹»

قطع طواف مستحب

قطع طواف مستحب، مطلقاً جایز است.

«۳۰»

از سرگیری طواف با بقای موالات

۷۲۲

۱- اشکال دارد؛ امام خمینی؛ مگر اینکه جاهل قاصر باشد؛ آیه‌الله سیستانی.

۲- در هر صورت اگر قطع کرد، طواف دوم مجزی است؛ آیات عظام: بهجت، خامنه‌ای، زنجانی، فاضل، مکارم و نوری؛ و اگر بعد

از شوط چهارم بوده نقصان طواف قطع شده را به جا آورد و نماز آن را نیز بخواند؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی.

۳- اگر بدون عذر از مطاف خارج شود، طواف دوم را به قصد اعم از اتمام و اعاده بجا آورد و کافی است؛ آیه‌الله وحید.

ص: ۳۷

«۳۱»

از سرگیری طواف با فوت موات

۷۲۲

۱- با زوال موات- بر طبق نظر همه مراجع- از سرگیری طواف به صحت طواف دوم اشکالی وارد نمی‌کند، فقط طبق نظر آیه الله صافی و آیه الله گلپایگانی، اگر قطع بعد از چهار دور بوده، نقصان طواف قبل را با نمازش بجا آورد.

موارد مختلف قطع طواف:**اشاره**

قطع طواف بر دو گونه است:

الف: بدون عذر

ب: با عذر

«۳۲»

الف: قطع طواف بدون عذر

۷۱۳

۱- قبل از انجام منافی و بهم خوردن موات:

اتمام می‌کند: همه مراجع.

بعد از فعل منافی و بهم خوردن موات:

ص: ۳۸

- ۱- قبل از چهار دور، اعاده می‌کند؛ و بعد از اتمام چهار، بنابر احوط، اتمام و اعاده می‌کند؛ آیات عظام: امام خمینی، صافی، مکارم و نوری و نیز کفایت می‌کند که یک طواف کامل به نیت تمام و اتمام بجا آورد؛ آیه‌الله وحید.
- ۲- مطلقاً باید اعاده کند؛ آیه‌الله بهجت، آیه‌الله زنجانی.
- ۳- قبل از چهار دور، اعاده می‌کند و بعد از چهار، اتمام و احتیاطاً اعاده می‌کند؛ آیه‌الله گلپایگانی.
- ۴- اگر قبل از نصف بدون عذر از مطاف خارج شود، طوافش باطل است، و اگر موالات فوت نشود، یا خروجش بعد از نصف باشد، بنابر احتیاط، اتمام و اعاده کند؛ آیه‌الله تبریزی و آیه‌الله خوبی.
- ۵- اگر از مطاف خارج شود و به کاری مشغول شود که صدق قطع کند، قبل از اتمام چهار، طواف باطل است و بعد از آن بنابر احتیاط اتمام و اعاده کند؛ مگر این که موالات فوت شود که می‌تواند از سر بگیرد؛ آیه‌الله سیستانی.

ص: ۳۹

ب: قطع طواف با عذر:

قطع طواف از روی عذر، موارد آن مختلف است و احکام آن فی الجمله فرق می‌کند.
 «۳۳»

قطع طواف به خاطر نجس شدن بدن و لباس در حال طواف

۶۱۴

- ۱- تطهیر می‌کند و طواف را اتمام می‌نماید: آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خامنه‌ای (فوراً اقدام شود)، زنجانی، فاضل، مکارم و نوری.
- ۲- تطهیر و اتمام می‌کند؛ ولی اگر قبل از اتمام دور چهارم باشد، بنابر احتیاط یک طواف به قصد اعم از تمام و اتمام بجا آورد؛ آیه الله تبریزی و آیه الله خویی.
- ۳- قبل از اتمام ۳/۵، باطل است و بعد از سه و نیم و قبل از چهار، بنابر احتیاط تکمیل و تطهیر و اعاده می‌کند با نماز؛ و اگر بعد از دور چهارم است تطهیر و تکمیل می‌کند؛ آیه الله صافی و آیه الله گلپایگانی.
- ۴- اگر متمکن از تطهیر باشد به طوری که منافات

ص: ۴۰

با آنچه در طواف معتبر است نباشد، بنابر احتیاط تطهیر و طواف را اتمام کند و الا طواف او صحیح است؛ آیه‌الله وحید.
 «۳۴»

قطع طواف به خاطر حدث

۵۸۰

اگر حدث بعد از اتمام دور چهارم باشد

- ۱- اگر حدث بدون اختیار باشد، بعد از طهارت، طواف را تکمیل می‌کند و اگر با اختیار باشد احتیاطاً اتمام و اعاده می‌کند؛ آیات عظام: بهجت، خویی، سیستانی، فاضل.
- ۲- بعد از طهارت، طواف را تکمیل می‌کند؛ آیات عظام: امام خمینی، تبریزی، صافی، گلپایگانی، مکارم، نوری.
- ۳- مگر آن که حدث با اختیار باشد که طواف باطل است؛ آیه‌الله زنجانی.
- ۴- اگر بعد از دور چهارم و بدون اختیار باشد، بعد از تطهیر طواف را اتمام می‌کند و اگر بعد از نصف و

ص: ۴۱

قبل از اتمام دور چهارم و بدون اختیار باشد، بعد از تطهیر یک طواف به نیت تمام و اتمام انجام دهد یا اتمام کند و دوباره بنا بر احتیاط اعاده کند و در صورت سوم اگر با اختیار باشد بعد از تطهیر طواف را اعاده کند. آیه‌الله وحید.

۵- با بقای موالات تکمیل می‌کند و با زوال آن، احتیاطاً تکمیل و اعاده می‌کند و می‌تواند یک طواف به نیت اعم از اتمام و اعاده انجام دهد؛ آیه‌الله خامنه‌ای.

و اگر حدث قبل از نصف یا اتمام دور چهارم باشد:

- ۱- اگر قبل از نصف باشد بعد از طهارت، طواف را اعاده کند؛ آیات عظام: بهجت، تبریزی، خویی، مکارم و وحید؛ قبل از چهارم؛ آیه‌الله سیستانی.
- ۲- اگر حدث مابین سه و نیم تا چهار عارض شود حکم فرض قبلی را دارد و اگر قبل از سه و نیم عارض شود پس از طهارت طواف را اعاده کند؛ آیه‌الله خامنه‌ای.
- ۳- بنا بر احتیاط واجب طواف اول را تکمیل و

ص: ۴۲

نماز می‌خواند اعاده می‌کند؛ امام خمینی و آیه الله نوری.

۴- قبل از سه و نیم، بعد از طهارت طواف را اعاده کند. و طبق نظر این مراجع اگر بعد از ۳/۵ و قبل از اکمال چهار باشد: بعد از طهارت، بنابر احتیاط (آیه الله فاضل: بنابر فتوی) طواف اول را تکمیل و بعد از نماز آن، طواف را اعاده کند؛ آیات عظام: زنجانی، صافی، فاضل، گلپایگانی.

طبق نظر همه مراجع از سرگیری طواف بعد از زوال موالات، جایز است؛ فقط طبق نظر:

آیات عظام: امام خمینی، صافی، فاضل: اگر طواف قطع شده چهار شوط کامل بوده است، باید طواف اول، تکمیل و نماز آن خوانده شود.

از سرگیری طواف با بقای موالات طبق نظر مراجع ذیل جایز است:

آیات عظام: بهجت، خامنه‌ای، فاضل، مکارم، نوری، خویی.

و آیه الله صافی و آیه الله گلپایگانی (با رعایت تکمیل بعد از شوط چهارم).

ص: ۴۳

تذکر: طبق نظر مراجعی که از سرگیری را جایز می‌دانند، رعایت تفصیل بین نصف و کمتر از نصف، احتیاطی است.

«۳۵»

قطع طواف به خاطر مرض

۷۱۴

- ۱- قبل از اتمام چهار، اعاده می‌کند و بعد از آن اتمام می‌کند؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خامنه‌ای، سیستانی، مکارم و نوری.
 - ۲- آیه الله تبریزی و خویی همین نظر با این اضافه:
- بعد از دور چهارم احتیاط آن است که برای اتمام باقیمانده، نایب بگیرد و بعد از بهبودی احتیاطاً تکمیل و این طواف را اعاده نماید.
- آیات عظام صافی، گلپایگانی و فاضل نیز همین نظر با این اضافه: بین ۳/۵ و چهار، احتیاطاً اتمام و اعاده کند.
- ۳- آیه الله وحید نیز همین نظر با این اضافه: بعد از دور چهارم، احتیاطاً اتمام و اعاده می‌کند.
 - ۴- قبل از ۳/۵ شوط اعاده می‌کند و بعد از ۴ بدون تأخیر برای اتمام نایب می‌گیرد و بین این دو برای

ص: ۴۴

اتمام نایب می‌گیرد و بعد از خوب شدن هم اعاده می‌کند؛ آیه‌الله زنجانی.
(۳۶)

قطع طواف به خاطر تذکر نجاست در اثنا و حکم تذکر نجاست بعد از طواف

۶۱۷

۱- بنا بر احتیاط تطهیر و اعاده کند؛ امام خمینی و آیه‌الله نوری.

۲- طوافش صحیح است و در صورت تذکر در اثنا بعد از تطهیر طواف را تکمیل می‌کند: آیات عظام: بهجت، تبریزی، خامنه‌ای، خوبی، زنجانی، سیستانی، فاضل، صافی و مکارم.
۳- اعاده می‌کند؛ آیه‌الله گلپایگانی.

(۳۷)

قطع طواف به خاطر نماز جماعت

۷۲۰

۱- اگر قطع طواف بعد از شوط چهارم باشد، از

ص: ۴۵

همان جا اتمام می‌کند؛ و اگر قبل از چهارم بوده و فصل طویل شده، اعاده و بنابر احتیاط قبل از آن اتمام و نماز آن را می‌خواند؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، صافی، گلپایگانی.

۲- بعد از ۳/۵ اتمام می‌کند و قبل از ۳/۵ با فصل طویل اعاده می‌کند؛ آیه الله خامنه‌ای.

۳- در هر کجا که باشد، اتمام می‌کند؛ آیه الله تبریزی.

۴- اگر در جماعت شرکت کند، اتمام طواف کافی است و اگر نه اگر قبل اتمام از چهارم بوده و موالات باقی است، اتمام می‌کند و گرنه اعاده می‌کند و بعد از چهارم مطلقاً اتمام می‌کند؛ آیه الله سیستانی.

با زوال موالات، طواف باطل است؛ آیه الله خویی.

۵- اگر در جماعت شرکت کند اتمام طواف کافی است و الا بعد از شوط چهارم اتمام و قبل از ۳/۵ شوط اعاده و در بین این دو اتمام و اعاده می‌کند؛ آیه الله زنجانی.

ص: ۴۶

«۳۸»

شک در وضو یا غسل بعد از اتمام طواف

۵۸۴-۵۸۵

- ۱- اگر بعد از حدث اصغر شک کند که غسل کرده یا نه، باید غسل کرده و طواف را اعاده نماید و برای اعمال آتیه وضو بگیرد؛ آیه الله تبریزی و آیه الله خویی.
 - ۲- طواف او صحیح است: سایر مراجع.
 - ۳- اگر احتمال دهد هنگام طواف متوجه طهارت خود بوده است اعتنا نکند؛ آیه الله زنجانی.
 - ۴- مگر این که قبلاً به حدث اکبر محدث شود و بعد از طواف به حدث اصغر محدث شود که در این صورت باید غسل کند و وضو بگیرد و طواف را اعاده کند؛ آیه الله وحید.
- «۳۹»

انکشاف بطلان وضو در عمره تمتع

۵۸۸

- ۱- اعاده طواف و نماز آن، کافی است؛ آیات عظام: امام خمینی، خامنه‌ای، فاضل و نوری.

ص: ۴۷

۲- باید همه اعمال عمره را اعاده کند؛ آیات عظام:

خوبی، سیستانی صافی گلپایگانی. آیه الله سیستانی و آیه الله خوبی: نیز همین نظر با این اضافه: و با گذشت زمان، حج باطل است؛ آیه الله سیستانی: مگر در فرض سهو و نسیان.

۳- مگر بعد از احرام حج متوجه شود؛ آیه الله زنجانی.

۴- بنا بر احتیاط سعی و تقصیر را نیز اعاده کند؛ آیات عظام: بهجت، تبریزی و مکارم.

«۴۰»

انکشاف بطلان وضو بعد از اتمام حج

۵۸۹

۱- در صورتی که می‌تواند خودش و گرنه نایبش، طواف و نماز را اعاده کند؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خامنه‌ای، فاضل، مکارم و نوری. و بنا بر احتیاط سعی را نیز اعاده کند؛ آیه الله بهجت و آیه الله مکارم.

۲- با گذشت وقت تدارک، حج باطل است؛ آیات

ص: ۴۸

عظام تبریزی، خویی صافی و گلپایگانی.

۳- با تدارک، حج او صحیح است مگر با جهل به حکم که بنا بر احتیاط یک شتر کفاره بدهد و از احرام خارج شده است؛ آیه الله سیستانی.

۴- طواف حج و اعمال بعد از آن را اعاده می‌کند مگر بعد از مراجعت متوجه شده باشد که اعاده اعمال بعدی لازم نیست؛ آیه الله زنجانی.

«۴۱»

شک در نقیصه بعد از اتمام طواف

۶۹۳

- ۱- بنا بر احتیاط اشکال دارد؛ امام خمینی (ظاهراً مرادشان قبل از ورود به نماز است اگرچه عبارت مطلق است)
- ۲- مطلقاً اشکال ندارد؛ آیه الله بهجت، صافی، گلپایگانی و فاضل.
- ۳- در صورت حصول شک بعد از ورود در نماز، اعتنا نکند؛ آیه الله تبریزی و آیه الله خویی؛ و یا بعد از

ص: ۴۹

فوت موالات؛ آیه الله سیستانی و آیه الله وحید.

۴- اگر احتمال بدهد هنگام طواف توه داشته بعد از خروج از مطاف اعتنا نکند؛ آیه الله زنجانی.

«۴۲»

اتمام طواف با گمان به عدد و لحوق یقین

۷۰۹

۱- مظنه مطلقا در عدد اشواط طواف و سعی حجیت دارد و این طواف صحیح است حتی اگر لحوق یقین نشود؛ آیه الله بهجت.

۲- طواف صحیح است؛ آیات عظام: امام خمینی، خامنه‌ای، مکارم و نوری اگر با قصد رجای کشف ادامه داده باشد؛ آیه الله صافی و آیه الله گلپایگانی.

۳- بنابر احتیاط صحیح نیست؛ آیات عظام:

تبریزی، خویی و فاضل.

۴- بنابر احتیاط اعاده کند مگر آن که مطمئن باشد در ادامه طواف به حجت شرعی (مانند شمارش همراهان) می‌رسد؛ آیه الله زنجانی.

ص: ۵۰

«۴۳»

کم کردن سهوی از طواف

۶۸۸

- ۱- اگر از نصف گذشته باشد و فعل کثیر انجام نداده باشد، اتمام می‌کند؛ و اگر قبل از نصف باشد، اعاده می‌کند؛ آیات عظام: امام خمینی، خامنه‌ای، فاضل و نوری.
آیه الله مکارم همین نظر با این اضافه: قید فعل کثیر، زائد است.
- ۲- اگر بعد از فوت موالات یا بیرون رفتن از مطاف باشد، اگر کمبود کمتر از چهار دور باشد، تکمیل می‌کند و در بیشتر از چهار، احوط اتمام و اعاده است؛ آیات عظام: تبریزی، خوبی.
آیه الله سیستانی همین نظر بدون قید بیرون رفتن از مطاف.
- ۳- در بیشتر از نصف (که علی الاحوط به اتمام چهار است) اتمام می‌کند و در کمتر، اعاده می‌کند؛ آیه الله بهجت.

ص: ۵۱

آیه الله صافی و آیه الله گلپایگانی همین نظر با این اضافه: بین ۳/۵ تا ۴، احتیاطاً تکمیل و اعاده می کند. طواف قبلی را تکمیل می کند؛ آیه الله زنجانی.

۴- اگر قبل از فوت موالات متوجه شود و از مطاف خارج نشده باشد، بقیه را انجام می دهد و صحیح است؛ و اگر بعد از آن یا بعد از خروج از مطاف باشد، اگر فراموش شده تا سه دور باشد، باید آن را اتمام کند و طواف صحیح است و اگر فراموش شده چهار دور یا بیشتر باشد احتیاط به آوردن یک طواف به نیت اعم از تمام و اتمام است؛ آیه الله وحید.

«۴۴»

زیادی سهوی در طواف

۶۷۷

۱- اگر کمتر از یک دور باشد:

آن را قطع می کند و طواف صحیح است؛ همه مراجع غیر از آیه الله سیستانی. (نظر ایشان چند سطر بعد می آید)

ص: ۵۲

۲- اگر بیشتر از یک دور باشد:

بنابر احتیاط واجب (آیه الله صافی و آیه الله گلپایگانی: بنابر احتیاط مستحب) بدون تعیین قصد استحباب یا وجوب، آن را به هفت برساند و دو رکعت قبل از سعی و دو رکعت بعد از سعی بخواند و دو رکعت اول را بدون یقین برای اول یا دوم، برای فریضه قرار دهد؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، تبریزی، خامنه‌ای، صافی، گلپایگانی، مکارم و نوری.

آیه الله فاضل: همین نظر با این اضافه: نماز بعد از سعی مستحب است.

آیه الله سیستانی: همین نظر با تفضیل بعد از رکن عراقی بنابر فتوی و قبل از آن بنابر احتیاط واجب.

۴- اگر یک دور یا بیشتر باشد بنا بر احتیاط واجب با آن زاید یک طواف کامل انجام می‌دهد به قصد قربت مطلقه اعم از وجوب و استحباب و دو تا دو رکعتی نماز می‌خواند؛ آیه الله وحید.

۵- اگر زیاده کمتر از یک دور باشد بنابر احتیاط آن را به هفت برساند و اگر یک دور یا بیشتر باشد باید آن

ص: ۵۳

را به هفت برساند و در هر دو صورت نماز آن را بخواند؛ آیه الله زنجانی.

برخی از احکام بانوان در طواف

«۴۵»

رؤیت دم

۷۵۳

- ۱- اگر حائض بعد از عادت غسل کند و اعمال را انجام دهد و بعد از آن تا روز یازدهم خون ببیند، محکوم به استحاضه است.
- ۲- ایام پاکی حیض نیست ولی مستحب است خونی را که دوباره می‌بیند تا تکمیل ده روز از مجموع دو خون حیض قرار دهد؛ آیه الله زنجانی.

«۴۶»

و اگر از روز دهم نگذشته باشد

۷۵۴

- ۱- محکوم به حیض است و در وسعت وقت باید

ص: ۵۴

طواف و نماز را اعاده کند؛ و در ضیق وقت، محل اشکال است و باید احتیاط مراعات شود؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خامنه‌ای، صافی، گلپایگانی، فاضل و نوری.

۲- اگر لك صفات حیض داشته باشد و قبل از ده روز قطع شد، باید اعمال را اعاده نماید، در غیر این صورت صحیح است؛ آیه الله تبریزی و آیه الله خویی.

۳- پاکی بین دو خون که حیض واحد شمرده می‌شوند، محل اشکال است، و به احتیاط واجب، طواف و نماز را اعاده کند؛ آیه الله سیستانی.

۴- اگر اعمال در حال پاکی بوده، صحیح است و اعاده ندارد؛ آیه الله زنجانی و آیه الله مکارم.

«۴۷»

وظیفه مستحاضه کثیره درباره طواف و نماز

۷۶۴

۱- باید برای هر کدام یک غسل جداگانه انجام

ص: ۵۵

- دهد مگر آنکه از وقت غسل تا آخر نماز، خون قطع باشد؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خامنه‌ای و نوری.
- ۲- اگر خون مستمر باشد به گونه‌ای که از پنبه منقطع نشود، یک غسل کافی است؛ و گرنه اگر بعد از غسل، خون بیرون نزند، برای نماز هم کافی است؛ و اگر بیرون زده باشد، به احتیاط واجب برای نماز؛ غسل لازم است؛ آیه الله سیستانی.
- ۳- کثیره برای هر کدام غسل می‌کند و وضو لازم نیست مگر محدث به حدث اصغر شود؛ آیه الله خویی.
- ۴- اگر بعد از غسل برای نماز یومیّه خون نبیند، تجدید لازم نیست و گرنه برای هر کدام احتیاطاً یک غسل کند و اگر فاصله بین غسل و طواف زیاد می‌شود، احتیاطاً موقع ورود به مسجد الحرام تیمم بدل از غسل هم بنماید؛ آیه الله صافی و آیه الله گلپایگانی.
- ۵- مستحاضه کثیره غیر از غسل‌های نماز، چیزی بر او نیست، فقط بنا بر احتیاط وضو بگیرد؛ آیه الله مکارم.

ص: ۵۶

۶- بنا بر احتیاط برای طواف و نماز آن یک غسل انجام دهد و برای هر کدام یک وضو بگیرد و اگر غسل برای او حرجی است تیمم می‌کند و وضو می‌گیرد؛ آیه الله فاضل.

۷- کثیره باید غسل کند و احتیاطا برای نماز نیز یک غسل دیگر انجام دهد و وضو لازم نیست و اگر به وظایف خود برای نماز عمل کرده باشد، اصل غسل مبنی بر احتیاط است؛ آیه الله وحید.

۸- وظایفی که برای نماز یومیه لازم است برای طواف انجام دهد و بدون فاصله طواف و نماز را بجا آورد و اگر بین غسل و طواف یا طواف و نماز فاصله شود باید وظایف را تجدید کند؛ آیه الله زنجانی.

«۴۸»

سن یاس

۷۶۶

۱- قرشیه ۶۰ سال غیر قرشیه ۵۰ سال؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خامنه‌ای، زنجانی، صافی،

ص: ۵۷

گلپایگانی، فاضل و نوری.

۲- مطلقاً ۵۰ سال است؛ آیه الله مکارم.

مطلقاً ۶۰ سال است؛ آیه الله سیستانی.

۳- اگر بین ۵۰ سال و ۶۰ سال خون به صفات حیض باشد، بنا بر احتیاط جمع بین احکام حائض و مستحاضه کنند و بعد از ۶۰ سال، محکوم به استحاضه است؛ آیات عظام تبریزی، خویی و وحید.

«۴۹»

اگر موهای زن یا بدن او در حال طواف پیدا باشد

۶۳۰

۱- در فرض سهو و جهل قصوری: صحیح است؛ همه مراجع.

۲- در فرض عمد و جهل تقصیری:

بنا بر احتیاط واجب صحیح نیست؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، تبریزی، خویی، صافی، گلپایگانی، نوری.

ص: ۵۸

۳- صحیح است؛ آیات عظام: خامنه‌ای، زنجانی، سیستانی و مکارم.

«۵۰»

حجاب زن در حال طواف

۶۲۹

۱- با نماز فرق نمی‌کند غیر از این که در طواف باید رعایت عدم ستر وجه محرم بشود؛ آیات عظام:

خویی، خامنه‌ای، سیستانی، فاضل و نوری.

۲- با نماز فرق می‌کند و فقط علی‌الاحوط وجه و کفین در طواف استثنا شده است؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت و مکارم.

۳- پوشش شرط صحت طواف نیست ولی چون در طواف در معرض دید نامحرم است باید سر و بدن خود را بپوشاند و پوشاندن

وجه و کفین لازم نیست؛ آیه الله زنجانی.

ص: ۵۹

نماز طواف**اشاره**

«۵۱»

مبادرت به نماز طواف

۷۹۰

- ۱- بنا بر احوط باید به نماز، مبادرت شود؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، سیستانی، صافی، گلپایگانی، مکارم و نوری.
- ۲- مبادرت واجب است؛ آیات عظام: تبریزی، خامنه‌ای، خویی، زنجانی و فاضل.

«۵۲»

فاصله انداختن بین طواف و نماز

۷۹۱

- ۱- با تأخیر نماز، اعاده طواف لازم نیست؛ آیات

ص: ۶۰

عظام امام خمینی، بهجت، خامنه‌ای، صافی، گلپایگانی، مکارم و نوری.

۲- اگر عمداً تأخیر بیندازد بنا بر احتیاط طواف را اعاده کند؛ آیه الله سیستانی و آیه الله فاضل.

۳- مطلقاً بنا بر احتیاط با تأخیر، طواف را اعاده کند؛ آیه الله تبریزی.

۴- باید اعاده کند؛ آیه الله خویی.

۵- اگر بدون عذر تأخیر بیندازد باید بعد از خواندن نماز، طواف و نماز را اعاده کند؛ آیه الله زنجانی.

«۵۳»

محاذات زن و مرد در نماز طواف

۸۰۶

۱- باید عدم محاذات رعایت شود مگر زن اهل سنت باشد، یا موجب بهم خوردن موالات شود، یا عسر و حرج باشد؛ آیه الله

فاضل.

۲- به صحت نماز ضرر نمی‌زند؛ سایر آیات عظام.

ص: ۶۱

«۵۴»

حکم ظن در نماز طواف

۸۱۴

ظن در رکعات:

- ۱- اگر در رکعات شک کند، به احتیاط واجب، اتمام و اعاده کند؛ آیه الله مکارم.
 - ۲- ظن در رکعات معتبر است؛ سایر آیات عظام.
- «۵۵»

ظن در افعال نماز:

- ۱- معتبر است؛ آیات عظام بهجت، گلپایگانی و فاضل.
 - ۲- احتیاط شود؛ آیات عظام: امام خمینی، خامنه‌ای، زنجانی، صافی، مکارم و نوری
 - ۳- حکم شک را دارد: آیات عظام: تبریزی، خویی و سیستانی.
- «۵۶»

جماعت در نماز طواف

۸۲۴-۸۲۳

- ۱- در طواف واجب، مستحب است؛ آیه الله بهجت.

ص: ۶۲

۲- آیه الله خویی: اقتدا جایز است.

۳- در غیر صحیح القراءه، احوط است ولی نباید به آن اکتفا شود؛ آیات عظام: تبریزی، سیستانی، صافی و گلپایگانی.

۴- مشروعیت آن محل اشکال است؛ آیات عظام:

امام خمینی، خامنه‌ای، فاضل، مکارم و نوری.

۴- نماز طواف را نمی‌توان به جماعت خواند؛ آیه الله زنجانی.

«۵۷»

ترک نماز طواف مستحبی

۸۳۱

۱- جایز است؛ آیات عظام: تبریزی، زنجانی، سیستانی، صافی، گلپایگانی، فاضل و نوری و (ظاهراً امام خمینی).

۲- اشکال دارد؛ آیه الله بهجت و آیه الله مکارم.

«۵۸»

حکم عاجز از قرائت صحیح

۸۲۲

۱- باید نماز را به هر ترتیبی که می‌تواند خودش

ص: ۶۳

به‌جا آورد و کافی است؛ و اگر ممکن است و می‌تواند با تلقین، نماز را صحیح بخواند، کسی را بگمارد که نماز را به او تلقین کند؛ آیات عظام: امام خمینی، فاضل، نوری و مکارم.

۲- خودش به هر نحو می‌تواند بخواند و بنابر احتیاط نایب هم بگیرد؛ آیه‌الله خامنه‌ای؛ و نیز بنابر احتیاط با جماعت هم بخواند؛ آیات عظام: تبریزی و خوبی و اگر متمکن از تصحیح نباشد، آنچه بلد است کافی است: آیه‌الله وحید.

۳- اگر مقدار زیادی از سوره حمد را بتواند به‌طور صحیح بخواند، خواندن حمد به همین صورت کافی است؛ و اگر نتواند، به احتیاط واجب مقداری از قرآن را که می‌تواند صحیح بخواند به آن اضافه کند و اگر نتواند تسبیح بگوید؛ آیه‌الله سیستانی.

۴- خودش بخواند و اگر بتواند، در مقام به جماعت بخواند، و در صورت عدم امکان، عمل به وظیفه روزانه کافی است؛ آیه‌الله بهجت.

۵- خودش بخواند و به جماعت هم اقامه نماید و

ص: ۶۴

اگر نایب هم بگیرد بهتر و مطابق با احتیاط است؛ آیه‌الله صافی و آیه‌الله گلپایگانی.

۶- اگر می‌تواند باید طواف را به تأخیر بیندازد و بعد از تصحیح قرائت طواف کند و اگر تا آخرین فرصت یاد نگرفت طواف می‌کند و به صحیح‌ترین قرائتی که می‌تواند - ولو با تلقین - می‌خواند و اگر ندانسته طواف نمود اعمالش صحیح است ولی باید بعد از تصحیح نماز را دوباره بخواند؛ آیه‌الله زنجانی.

ص: ۶۵

سعی

اشاره

«۵۹»

سعی از مسعای جدید

- ۱- اگر ثابت شود که عرض مسعای جدید، در بین کوه صفا و مروه است، مانعی ندارد؛ و گرنه با رعایت اقرب به مسعای قدیم، مجزی است؛ آیه‌الله بهجت و آیه‌الله صافی ..
- ۲- سعی در مسعای جدید مجزی است؛ آیات عظام: خامنه‌ای، مکارم و نوری؛ ولی بهتر است از قسمت قبلی صفا شروع کنند و از مسعای جدید به مروه بروند و در پایان دور هفتم نیز خود را به قسمت قدیمی مروه برسانند؛ آیه‌الله زنجانی.
- ۳- اگر محرز شود سعی بین صفا و مروه است، مجزی است و گرنه بنا بر احتیاط مجزی نیست، مگر در ۵ متر از مسعای جدید که محرز شده است؛ آیه‌الله وحید.

ص: ۶۶

۴- اگر اطمینان پیدا کنند که کوه صفا و مروه تا مسعای جدید امتداد داشته است، سعی در آنجا مجزی است؛ آیه‌الله سیستانی. (۶۰)

زیاد کردن در سعی با فراموشی

۸۷۳

زیاد کردن از روی فراموشی چه کمتر از یک شوط یا بیشتر، به صحت سعی ضرر نمی‌زند؛ همه آیات عظام. (۶۱)

زیاد کردن در سعی با جهل

۸۷۴

- ۱- به صحت سعی ضرر نمی‌زند؛ آیات عظام: بهجت، خامنه‌ای، صافی، گلپایگانی، وحید، مکارم، تبریزی، خویی و سیستانی.
- ۲- محل اشکال است؛ آیات عظام: امام خمینی، فاضل و نوری.

ص: ۶۷

«۶۲»

تأخیر سعی تا فردا

۸۴۴-۸۴۲

۱- با فرض تأخیر، اعاده طواف و نماز، لازم نیست؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خامنه‌ای، فاضل، صافی، گلپایگانی، مکارم و نوری.

۲- باید اعاده کند؛ آیه الله خویی.

۳- بدون عذر بنا بر احتیاط اعاده کند؛ آیه الله زنجانی و آیه الله سیستانی.

۴- بنا بر احتیاط اعاده کند؛ آیه الله تبریزی.

«۶۳»

سعی از طبقه فوقانی

۸۴۸

۱- معجزی است؛ آیه الله بهجت.

۲- در فرض مشقت و عذر جایز است؛ آیه الله مکارم.

۳- جایز نیست: سایر مراجع.

ص: ۶۸

«۶۴»

موالات در سعی

۸۵۸

- ۱- در غیر شوط اول، معتبر نیست؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خامنه‌ای، صافی و نوری.
- ۲- بنا بر احتیاط، لازم است؛ آیات عظام: تبریزی، خویی، سیستانی و فاضل. آیه الله مکارم: لازم است در غیر موارد استثنا.
- ۳- موالات در سعی معتبر نیست؛ آیه الله گلپایگانی.
- ۴- موالات عرفیه در سعی لازم است؛ آیه الله وحید.
- ۵- در غیر موارد خاص موالات در تمام اشواط سعی معتبر است؛ آیه الله زنجانی.

«۶۵»

نشستن در بین صفا و مروه

۸۶۵

- ۱- بدون عذر احوط ترک آن است؛ آیه الله بهجت و آیه الله خویی.

ص: ۶۹

- ۲- به حدی که ترک موالات نشود جایز است؛ آیات عظام تبریزی، سیستانی، فاضل و مکارم.
 - ۳- مطلقاً جایز است؛ آیات عظام امام خمینی، صافی، گلپایگانی و نوری.
 - ۴- برای رفع خستگی جایز است؛ آیه الله زنجانی.
- «۶۶»

اگر بعد از تقصیر عمره تمتع، بفهمد سعی ناقص بوده

۸۸۳

- ۱- سعی را اتمام کند و اعاده تقصیر لازم نیست؛ امام خمینی.
- ۲- سعی را اتمام و تقصیر را اعاده کند؛ آیات عظام: بهجت، وحید.
آیه الله خویی: باید یک گاو هم کفاره بدهد.
- ۳- بنا بر احتیاط تقصیر را اعاده کند؛ آیات عظام تبریزی، صافی، گلپایگانی، مکارم.
آیه الله فاضل و آیه الله سیستانی همین نظر با این اضافه: احتیاطاً یک گاو کفاره بدهد.

ص: ۷۰

۴- سعی را اتمام و تقصیر را اعاده کند، مگر محرم به احرام حج شده باشد که اتمام سعی کافی است؛ آیه الله زنجانی. (۶۷)

قطع سعی و از سرگیری آن

۸۸۸

- ۱- از سرگیری سعی اشکال ندارد؛ آیات عظام: تبریزی، خامنه‌ای، صافی، گلپایگانی، فاضل، مکارم و نوری.
- ۲- با اعتقاد به جواز از سرگرفتن جایز است؛ آیه الله خویی.
- ۳- اشکال دارد؛ امام خمینی، آیه الله بهجت.
- ۴- اگر بعد از فوت موالات باشد صحیح است و گرنه اشکال دارد مگر جاهل قاصر باشد؛ آیه الله سیستانی.
- ۵- قطع سعی در غیر موارد خاص جایز نیست هر چند اگر رها کند و از اول سعی نماید صحیح است؛ آیه الله زنجانی.

ص: ۷۱

«۶۸»

ادامه سعی با شک در عدد و حصول یقین

۸۹۱

- ۱- سعی او صحیح است؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خامنه‌ای، سیستانی و نوری
- ۲- باید اعاده کند؛ آیه الله تبریزی.
- ۳- بنا بر احتیاط اعاده کند؛ آیه الله خویی و آیه الله زنجانی.
- ۴- اگر به رجاء کشف حال ادامه داده صحیح است؛ آیات عظام: صافی، گلپایگانی و مکارم.
- ۵- بنا بر احتیاط اعاده کند مگر آن که مطمئن باشد تا پایان سعی به جهت شرعی (مانند شمارش همراهان) می‌رسد؛ آیه الله زنجانی.

احکام بین عمره و حج

خروج از مکه بعد از عمره تمتع

«۶۹»

۹۱۹

- ۱- بنا بر احتیاط نباید خارج شود، مگر در صورت حاجت و با احرام حج؛ آیات عظام: امام خمینی، گلپایگانی و صافی.
- ۲- بیرون رفتن به اطراف و توابع مکه، مانع ندارد؛ آیه‌الله خویی و آیه‌الله تبریزی.
- ۳- اگر اطمینان دارد که حج او فوت نمی‌شود جایز است؛ آیات عظام: بهجت، خامنه‌ای و نوری؛ و با عدم اطمینان احتیاط واجب در ترک است؛ آیه‌الله سیستانی.
- ۴- با اطمینان به عدم فوت حج اگر خروج و ورود در همان ماهی باشد که عمره را انجام داده است، خروج جایز است؛ آیه‌الله فاضل.

ص: ۷۴

۵- جایز نیست، مگر با حاجت و در صورت امکان باید با احرام حج خارج شود؛ آیه‌الله زنجانی.

«۷۰»

سر تراشیدن بین عمره تمتع و حج

۹۲۹

۱- بنا بر احتیاط ترک شود؛ آیات عظام بهجت، صافی، گلپایگانی و مکارم.

۲- جایز نیست؛ آیات عظام: امام خمینی، خامنه‌ای، وحید و نوری.

۳- جایز است؛ آیات عظام: زنجانی، سیستانی و فاضل.

۴- اگر عمره تمتع در ماه شوال باشد تراشیدن تا سی روز بعد از عید فطر جایز است و گرنه احتیاط شود؛ آیه‌الله تبریزی و آیه‌الله

خوبی.

ص: ۷۵

وقوفین**اشاره**

«۷۱»

رفتن از عرفات به غیر مشعر و بازگشت برای وقوف مشعر

- ۱- می‌تواند به مکه یا جای دیگر برود؛ آیات عظام خامنه‌ای، سیستانی، فاضل و برای وقوف باز گردد
- ۲- بنا بر احتیاط باید در مشعر بیتوته کند؛ آیه الله بهجت و آیه الله تبریزی.
- ۳- باید به مکه رود؛ آیه الله گلپایگانی مگر در حال ضرورت آیه الله مکارم.
- ۴- اگر شب عید وارد مشعر شود نباید از آنجا کوچ کند؛ آیه الله زنجانی.

«۷۲»

بیتوته شب در مشعر

- ۱- بیتوته شب دهم تا طلوع فجر، در مشعر

ص: ۷۶

بنابر احتیاط واجب، لازم است؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، تبریزی، خویی، خامنه‌ای، مکارم و نوری.

۲- واجب است؛ آیه الله صافی و آیه الله گلپایگانی.

۳- بودن مقداری از آن و بین الطلوعین واجب است؛ آیه الله سیستانی.

۴- بیتوته در مشعر مطابق احتیاط استحبابی است؛ آیه الله زنجانی.

«۷۳»

بازگشت فدمه‌ای که شبانه به منی رفته‌اند، به مشعر

۱- در صورت امکان باید برگردند آیات عظام تبریزی، خامنه‌ای، زنجانی، صافی، فاضل؛ ولی اگر برگردند حجتشان باطل نیست آیه الله بهجت.

۲- لازم نیست بازگردند، آیات عظام سیستانی، مکارم و نوری.

ص: ۷۷

«۷۴»

کسی که وقوف شبانه را در مشعر درک کرده:

اگر عمداً وقوف بین الطلوعین را ترک کند:

- ۱- حج او صحیح است؛ آیات عظام بهجت، زنجانی، سیستانی، صافی، گلپایگانی، مکارم.
- ۲- بنا بر احتیاط حج را اعاده کند آیات عظام: امام خمینی، نوری.
- ۳- باید حج را اعاده کند آیه الله فاضل مگر در صورت جهل و عدم امکان عود؛ آیه الله تبریزی و آیه الله خویی.

ص: ۷۹

ترتیب در اعمال منی**اشاره**

«۷۵»

ترتیب بین اعمال منی

خلاف ترتیب در صورت غفلت و سهو و جهل، نیاز به اعاده ندارد؛ همه مراجع.

«۷۶»

خلاف ترتیب در صورت در صورت عمد:

- ۱- بنا بر احتیاط ترتیب لازم است ولی تخلف عمدی اعاده ندارد؛ آیه الله بهجت.
- ۲- آیه الله خامنه‌ای و آیه الله مکارم همین نظر بنا بر فتوی.
- ۳- بنا بر احتیاط ترتیب لازم است و تخلف عمدی بنا بر احتیاط باید ترک شود؛ آیات عظام: امام خمینی، فاضل، نوری، صافی.
- ۴- بنا بر احتیاط واجب ذبح بعد از رمی باشد و

ص: ۸۰

بنابر احتیاط حلق و تقصیر بعد از آن؛ آیه الله تبریزی و آیه الله خویی.

۵- می‌تواند قبل از ذبح حلق یا تقصیر کند اگر قربانی را تهیه کرده باشد؛ آیه الله سیستانی.

۶- در صورت علم و عمد و امکان باید اعاده کند؛ آیه الله گلپایگانی.

۷- از روی علم و عمد باشد اعاده دارد و به سبب فراموشی یا جهل باشد اعاده ندارد؛ آیه الله زنجانی.

ص: ۸۱

رمی

اشاره

«۷۷»

رمی جمره جدید

۹۹۳

۱- اگر مکان سابق معلوم نیست و با سؤال نیز معلوم نشود، اشکال ندارد؛ آیه‌الله بهجت.

۲- اگر می‌تواند بدون عسر و مشقت، به آنچه در محلّ ستون قبلی قرار دارد رمی کند، واجب است به آن رمی نماید. و اگر جستجو از محل آن و رمی به آن مستلزم عسر و مشقت است به هر نقطه‌ی آن دیوار رمی کند مجزی است؛ آیه‌الله خامنه‌ای؛ در این صورت وسط دیوار جدید را رمی کنند؛ آیه‌الله تبریزی.

۳- اگر دیوار موجود، مشتمل بر ستون سابق باشد و تشخیص آن هرچند به کمک اهل خبره قبل از رمی میسر باشد، باید همان قسمت را رمی کنند و اگر میسر نباشد، به احتیاط واجب، باید رمی را تکرار

ص: ۸۲

کنند، مگر مقداری که مستلزم حرج یا ضرر است؛ آیه‌الله سیستانی.

۴- رمی جمره جدید کفایت می‌کند؛ آیات عظام:

زنجانی، فاضل و نوری؛ ولی مهما امکن، احوط و اولی مراعات رمی به حدود ستون قبلی است؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی.

۵- پرتاب سنگ به آن حوضچه، هر چند بزرگتر از سابق شده است کافی است، و اگر بر دیوار مزبور بزنند تا در حوضچه بیفتد آن

هم کفایت می‌کند؛ آیه‌الله مکارم.

«۷۸»

رمی جمرات از طبقه دوم

۹۹۵

۱- جایز و کافی است؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خامنه‌ای، زنجانی، فاضل و نوری.

۲- کفایت نمودن رمی مقداری که بر جمره سابق اضافه نموده‌اند، محل اشکال است و اگر از رمی مقدار سابق متمکن نباشد،

زیادی را خودش رمی کند و برای

ص: ۸۳

رمی مقدار سابق نایب بگیرد، و در این امر، میان عالم و جاهل و ناسی فرقی نیست؛ آیات عظام: خویی، سیستانی، وحید و تبریزی.

۳- خلاف احتیاط است؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی.

۴- هنگام ازدحام جمعیت جایز است؛ آیه‌الله مکارم.

«۷۹»

رمی در شب (رمی جمره عقبه)

۹۹۷

۱- کسانی که از رمی در روز عذر دارند می‌توانند در هر وقت شب، شب قبل یا شب بعد، رمی کنند؛ آیات عظام: امام خمینی، فاضل، نوری، خامنه‌ای؛ شب قبل از آن روز؛ آیه‌الله تبریزی و آیه‌الله خویی.

۲- زنان و پیران و نیز کسانی که روزها گرفتار کار حجاج هستند می‌توانند در شب رمی کنند و فرق

ص: ۸۴

نمی‌کند در شب قبل یا بعد؛ آیه‌الله مکارم.

۳- جایز است با عذر در شب مقدم با علم به عدم تمکن در روز؛ اما شب موخر، با علم به تمکن از قضای رمی در روز بعد، احوط تأخیر قضا است تا طلوع آفتاب؛ آیه‌الله بهجت.

۴- کسانی که از ماندن شب در مشعر معذور بودند- مانند زنان و پیران و بیماران- می‌توانند همان شب عید رمی کنند و اما پرستاران و همراهان آنان باید روز رمی کنند، مگر اینکه آنها نیاز به همراهی در طول روز داشته باشند، اما رمی در شب بعد کافی نیست و معذور باید نایب بگیرد، مگر چوپانان و برخی دیگر؛ آیه‌الله سیستانی.

۵- بانوان و کسانی که رمی در روز برای آنها مشقت شدید دارد و فرد ضعیفی که رمی در روز برای او مشقت دارد، می‌توانند شب عید رمی کنند و کسانی که نمی‌توانند در روز رمی کنند یا به جهتی مانند خوف خطر یا ضرر اساسی رمی در روز برای آنها جایز نیست باید شب عید رمی کنند؛ آیه‌الله زنجانی.

ص: ۸۵

«۸۰»

رمی جمرات سه گانه در شب

۱۲۵۰

۱- با عذر مانند ترس از جمعیت و مریضی و ... جایز است شب آن روز یا شب بعد؛ آیات عظام: امام خمینی، صافی، خامنه‌ای، فاضل، مکارم و نوری.

۲- در شب مقدم انجام دهند؛ آیه‌الله بهجت؛ در شب آن روز؛ آیات عظام: وحید، گلپایگانی، تبریزی، خویی و زنجانی. تذکر: برخی از آیات عظام جمع رمی سه روز را در یک شب در صورت عذر جایز دانسته‌اند؛ به مناسک مراجعه شود.

تفاوت رمی روز عید و جمرات سه گانه

رمی جمره عقبه در روز عید با رمی جمرات ثلاث در روزهای یازدهم و دوازدهم در برخی احکام متفاوت هستند از آن جمله:

ص: ۸۶

فرق اول:

«۸۱»

فرق رمی عید و یازدهم و دوازدهم برای زنان

رمی جمره عقبه برای زنان و معذورین در شب عید، جایز است ولی در رمی جمرات ثلاث، زنان و غیر زنان در صورتی می‌توانند در شب رمی کنند که از رمی در روز معذور باشند.

فرق دوم:

«۸۲»

افرادی که مجازند در شب رمی کنند

افرادی که می‌توانند در شب عید رمی جمره عقبه را انجام دهند، افرادی هستند که شبانگاه به منی می‌آیند یعنی: زنان، بچه‌ها، بیماران، پیرمردان، اشخاص ضعیف و نیز افرادی که باید پرستار و راهنمای ایشان باشند؛ ولی افرادی که در روز یازدهم و دوازدهم می‌توانند در شب، رمی کنند عبارتند از: شبان، مریض، علیل و کسی که از

ص: ۸۷

اموری مثل تراحم جمعیت ترس داشته باشد.

فرق سوم:

«۸۳»

منظور از شب در رمی روز عید

۱- منظور شب قبل است و شب بعد کافی نیست مگر برای افرادی که استثنا شده‌اند؛ آیات عظام: بهجت، خامنه‌ای، تبریزی، زنجانی، سیستانی و صافی.

۲- معذورین می‌توانند شب عید یا شب بعد از آن رمی کنند؛ آیات عظام: امام خمینی، فاضل، مکارم و نوری.

«۸۴»

منظور از شب در رمی روز یازدهم و دوازدهم

۱- جایز است شب آن روز یا شب بعد؛ آیات عظام: امام خمینی، خامنه‌ای، صافی، فاضل، نوری و مکارم.

۲- منظور شب قبل از آن روز است؛ آیات عظام:

ص: ۸۸

بهجت، تبریزی، خوبی، زنجان، سیستانی و گلپایگانی.

«۸۵»

ترک عمدی رمی در روز

۱۲۷۷

رمی جمرات ثلاث در شب، به معذورین اختصاص دارد و افرادی که رمی در روز را عمداً ترک کرده‌اند، و جزو معذورین نبوده‌اند، باید روز بعد قضای آن را بجا آورند.

«۸۶»

شک در عدد رمی قبل از ذبح

- ۱- بعد از انصراف از رمی، به شک مطلقاً توجه نکند؛ آیات عظام بهجت، سیستانی.
- ۲- بنا بر احتیاط در شک در نقیصه، تدارک کند؛ امام خمینی.
- ۳- در شک در نقیصه باید تدارک کند؛ سایر مراجع.

ص: ۸۹

۴- اگر احتمال می‌دهد هنگام عمل به رعایت عدد توجه داشته اعتنا نکند؛ آیه الله زنجانی.

«۸۷»

لزوم و عدم لزوم اذن در استنابه در رمی

- ۱- اگر دیگران از رفع عذر معذور، مأیوس باشند، می‌توانند رمی کنند و اذن لازم نیست؛ آیات عظام: امام خمینی، خامنه‌ای، فاضل، نوری؛ اذن لازم نیست اگر می‌دانند منوب عنه راضی است؛ آیت الله بهجت.
- ۲- باید اذن بگیرند مگر در مغمی علیه و مانند آن آیات عظام: تبریزی، خویی، صافی و گلپایگانی. همین نظر بنابر احتیاط؛ آیه الله مکارم.
- ۳- در نیابت رمی از معذور واقعی اذن لازم نیست؛ آیه الله زنجانی.

«۸۸»

افراد معذور، در رمی

- روز یازدهم و دوازدهم، آیا باید در صورت امکان در شب رمی کنند، یا برای روز، نایب بگیرند؟
- ۱- افرادی که از رمی در روز معذورند، باید شب

ص: ۹۰

رمی کنند؛ آیات عظام: بهجت، تبریزی، صافی و گلپایگانی.

۲- اگر از رمی در روز معذورند باید شب قبل رمی کنند؛ آیه الله زنجانی.

۳- اگر از عذرهایی است که مجوز رمی در شب است باید در شب رمی کند و اگر عذر در روز حادث شده است می تواند نایب بگیرد؛ آیت الله خامنه‌ای.

بنابر احتیاط شب رمی کنند؛ آیت الله فاضل و آیت الله مکارم.

۴- باید نایب بگیرد و نمی تواند در شب رمی کند مگر چوپانان و کسانی که از ماندن روز در منی معذور باشند؛ آیه الله سیستانی.

۵- مخیر هستند بین رمی در شب و استنابه؛ امام خمینی و آیت الله نوری.

«۸۹»

ترک رمی

ترک رمی جمرات ثلاث

اگر کسی رمی جمرات را حتی عمداً ترک کند،

ص: ۹۱

معصیت کرده ولی به صحت حج او ضرر نمی‌زند.

ترک رمی جمره عقبه

اگر کسی رمی جمره عقبه را در روز عید عمداً ترک کند، به ترتیب اخلال وارد کرده که طبق فتوای آیات عظام: تبریزی، خوئی و گلپایگانی در صورت اخلال باید اعاده کند. و طبق نظر سایر آیات عظام اعاده لازم نیست. اخلال به ترتیب از روی علم و عمد اعاده دارد و به سبب فراموشی و جهل اعاده ندارد؛ آیه الله زنجانی.

ص: ۹۲

قربانی

اشاره

ص: ۹۳

«۹۰»

تقسیم قربانی

۱۰۸۲

۱- بنا بر احتیاط مستحب تثلیث نماید؛ امام خمینی و آیه‌الله فاضل.

۲- بنا بر احتیاط واجب؛ و عمل به احتیاط به مثل توسط فقیر یا استیکال او ممکن است؛ و با عدم امکان، تکلیف ساقط است؛ آیه‌الله بهجت.

۳- بنا بر احتیاط واجب؛ و می‌تواند از فقیر و مؤمن و کالت بگیرد و در صورتی که در منی امکان تقسیم نیست، اخذ و کالت لازم است و ترک آن با امکان، بنا بر احتیاط موجب ضمان است؛ آیه‌الله تبریزی و آیه‌الله خویی.

۴- واجب است و می‌تواند از فقیر و مؤمن و کالت در قبول و اعراض بگیرد و بعد از ذبح از طرف آنها

ص: ۹۴

قبول و اعراض نماید؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی.

۵- واجب نیست، ولی واجب است مقداری را به فقرا بدهند؛ آیه‌الله مکارم.

۶- در وضع فعلی تکلیفی درباره تثلیث ندارد؛ آیه‌الله خامنه‌ای.

۷- واجب است لا اقل ثلث آن را به فقیری که در حرم حضور دارد صدقه بدهند و می‌تواند از او وکالت گرفته از طرفش اخذ کند؛ آیه‌الله زنجانی.

«۹۱»

ذبح در شب

۱۰۳۰

۱- تأخیر ذبح از روز عید عمداً علی‌الاحوط جایز نیست ولی اگر تأخیر شد، ذبح در شب کفایت می‌کند؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت و نوری.

۲- بنا بر احوط در شب یازدهم جایز نیست و اگر در روز ذبح نکرد، روز یازدهم کافی است؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی.

ص: ۹۵

۳- کافی نیست، مگر برای خائف؛ آیات عظام:

خویی، زنجانی، فاضل، سیستانی و وحید.

۴- اگر به جهت عذر در عید انجام ندهد، بنا بر احتیاط واجب در ایام تشریق و اگر نشد در بقیه ذی‌حجه ذبح نماید؛ آیه‌الله خامنه‌ای.

۵- تأخیر تا روز سیزدهم جایز است و اگر به هر صورت تأخیر شد، در شب نیز جایز است؛ آیه‌الله مکارم.

«۹۲»

تأخیر ذبح از روز عید

۱۰۳۱

۱- بنا بر احتیاط واجب جایز نیست؛ آیات عظام:

امام خمینی، خویی، تبریزی، خامنه‌ای، فاضل و نوری.

۲- واجب است در روز عید باشد، ولی اگر تأخیر انداخت، در بقیه ذی‌الحجه مجزی است؛ آیه‌الله بهجت.

۳- بنا بر احتیاط مستحب تأخیر نیندازد؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی؛ و می‌تواند در روزهای تشریق هم قربانی کند؛ آیه‌الله سیستانی و آیه‌الله وحید.

ص: ۹۶

۴- جواز تأخیر تا روز سیزدهم؛ آیه‌الله مکارم؛ تا پایان روز دوازدهم؛ آیه‌الله زنجانی.

«۹۳»

نیت ذبح

۱- نیت وکیل کافی است و خود شخص احتیاطاً نیت کند؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خامنه‌ای، سیستانی، فاضل، نوری.

۲- خود حاجی باید نیت کند؛ آیات عظام:

تبریزی، خویی و مکارم.

۳- هر دو باید نیت کنند؛ آیه‌الله گلپایگانی.

۴- اگر ذابح نایب از حاجی باشد باید نیت انجام مناسک کند و اگر چنانچه متعارف است تنها متصدی ذبح باشد باید خود حاجی

قصد کند؛ آیه‌الله زنجانی.

«۹۴»

ایمان ذابح

۱۰۷۲

۱- احتیاط واجب مؤمن بودن ذابح است، بلکه

ص: ۹۷

خالی از قوت نیست؛ امام خمینی.

- ۲- ایمان در صورتی شرط است که ذابح را در انجام قربانی نایب کرده باشد و اگر خصوص ذبح را خواسته باشد، ایمان لازم نیست، ولی خودش باید نیت کند؛ یعنی قصد قربانی و قربت را داشته باشد؛ آیات عظام: خامنه‌ای، فاضل و نوری.
- ۳- ایمان در ذابح شرط نیست و اسلام کافی است؛ آیات عظام: گلپایگانی، بهجت، تبریزی، خویی، زنجانی، سیستانی، صافی، وحید و مکارم.

ص: ۹۸

حلق و تقصیر

اشاره

ص: ۹۹

«۹۵»

حلق در سفر اول برای مردان

۱۱۴۳

- ۱- به احتیاط واجب باید حلق کند؛ آیات عظام: امام خمینی، گلپایگانی، خامنه‌ای، سیستانی و صافی.
- ۲- تقصیر جایز است و حلق، مستحب و افضل است؛ آیات عظام: خویی، تبریزی، فاضل، مکارم، بهجت، وحید و نوری.
- ۳- بر مردی که حجه الاسلام خود را انجام می‌دهد، واجب است، گرچه سفر اول او نباشد؛ آیه‌الله زنجانی.

«۹۶»

حلق و تقصیر در شب

۹۹۹

- ۱- صحیح است؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت،

ص: ۱۰۰

سیستانی، نوری و زنجانی.

۲- بنابر احتیاط در روز عید باشد، اگر بجا نیاورد شب و مابعد آن بجا آورد؛ آیه‌الله خامنه‌ای.

۳- بنابر احتیاط واجب در روز باشد؛ آیات عظام:

مکارم، خویی و تبریزی؛ و اگر در روز عید ترک نمود، روز یازدهم باید حلق کند؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی.

«۹۷»

تأخیر حلق از روز عید

۱۱۵۴

۱- زمان آن بنابر احتیاط روز عید است و تأخیر تا آخر ایام تشریق جایز است؛ آیات عظام: امام خمینی، مکارم و صافی.

۲- احتیاط مستحب عدم تأخیر است؛ آیه‌الله سیستانی و آیه‌الله وحید.

۳- احتیاط واجب عدم تأخیر است؛ آیات عظام:

وحید، نوری، خامنه‌ای؛ و در صورت تأخیر، تا آخر ذی‌حجه وقت دارد؛ آیه‌الله تبریزی و آیه‌الله خویی.

ص: ۱۰۱

۴- تأخیر تا زمانی که بتواند قبل از پایان ذی‌حجه اعمال مکه را بجا آورد مانعی ندارد؛ آیه‌الله زنجانی.

«۹۸»

حلق و تقصیر در فرض تأخیر قربانی

۹۹۲

۱- اگر قربانی، به هر دلیل از روز عید تأخیر افتاد بنا بر احتیاط نمی‌تواند حلق کند و از احرام خارج شود بعد قربانی کند. بلکه ترتیب بین قربانی و حلق و اعمال مترتبه بر آن را باید علی‌الاحوط مراعات کند؛ امام خمینی و آیه‌الله فاضل؛ مگر در حال ضرورت؛ آیه‌الله بهجت و آیه‌الله مکارم.

۲- احتیاط واجب آن است که حلق یا تقصیر را در روز عید انجام دهد و از احرام خارج می‌شود؛ لکن طواف حج قبل از ذبح محل اشکال است؛ آیه‌الله خامنه‌ای.

۳- اگر قربانی را در منی تهیه کرده جایز است تقصیر یا حلق کند آیه‌الله سیستانی.

۴- می‌تواند حلق یا تقصیر کند و از احرام خارج

ص: ۱۰۲

شود ولی اعمال مکه باید بعد از قربانی و حلق انجام شود؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی.

۵- نمی‌تواند حلق یا تقصیر کند مگر تأخیر آن باعث شود که انجام اعمال مکه با خطر یا ضرر اساسی یا مشقت بسیار شدید همراه

شود یا غیر ممکن شود، که در این صورت‌ها بعد از وکالت ذبح می‌تواند حلق و تقصیر کند؛ آیه‌الله زنجانی.

۶- باید در روز عید حلق کند؛ آیه‌الله نوری.

«۹۹»

اگر محرم برای دیگری حلق یا با چیدن مو تقصیر کند

۱- محرم نباید برای دیگری حلق یا تقصیر کند ولی کافی است؛ آیات عظام: امام خمینی، بهجت، خامنه‌ای، زنجانی.

۲- مجزی نیست؛ آیات عظام: تبریزی، خویی، سیستانی.

۳- بنا بر احتیاط مجزی نیست آیات عظام: صافی، فاضل، گلپایگانی و مکارم.

ص: ۱۰۳

بیتوته در منی**اشاره**

«۱۰۰»

محاسبه نیمه شب شرعی

۱۲۱۰

۱- از غروب تا طلوع آفتاب؛ امام خمینی و آیه الله نوری.

۲- از غروب تا طلوع فجر؛ آیات عظام: بهجت، تبریزی، خامنه‌ای، زنجانی، سیستانی، صافی، گلپایگانی، فاضل، وحید، مکارم و خوبی.

«۱۰۱»

اكتفای به بیتوته نیمه دوم شب

۱۲۰۹

۱- جایز است؛ آیات عظام: خوبی، تبریزی، خامنه‌ای، سیستانی، فاضل، وحید و مکارم.

۲- در شب یازدهم مخیر است تا نیمه شب بماند

ص: ۱۰۴

یا فقط هنگام طلوع فجر باشد، ولی در شب دوازدهم و سیزدهم از غروب تا طلوع آفتاب روز بعد است؛ آیه‌الله زنجانی.

۳- بیتوته از غروب تا نیمه شب است؛ آیات عظام:

امام خمینی، بهجت و نوری.

ص: ۱۰۵

نماز در حرمین**اشاره**

«۱۰۲»

تخیر بین قصر و اتمام

۱۳۱۶

- ۱- تخیر بین قصر و اتمام در تمام دو مسجد فعلی حتی در جاهای توسعه داده شده داخل مسجد؛ امام خمینی.
- ۲- تخیر در قسمت قدیمی دو مسجد؛ و در جاهایی که بعداً به این دو مسجد اضافه شده به احتیاط واجب شکسته است؛ آیه‌الله بهجت.
- ۳- تخیر در شهر مکه و مدینه قدیم؛ آیات عظام: خوبی، وحید و تبریزی.
- ۴- تخیر در همه مکه و مدینه؛ آیات عظام: گلپایگانی، خامنه‌ای، سیستانی، صافی، فاضل، مکارم و نوری.
- ۵- در هیچ‌جا تخیر نیست؛ آیه‌الله زنجانی.

ص: ۱۰۶

((۱۰۳))

نماز جماعت غیر استداره‌ای

۱۳۱۸

۱- با سایر مسلمین به جماعت نماز بخوانند؛ آیات عظام: امام خمینی، خامنه‌ای، فاضل، مکارم و نوری.

(با رعایت خصوصیات که در فتاوی ایشان خواهد آمد)

۲- به گونه‌ای عمل شود که موجب وهن نشود و وظیفه منفرد، رعایت شود یا اعاده شود؛ آیه‌الله بهجت؛ و رعایت وظیفه انفراد با خواندن حمد و سوره و اگر نمی‌شود با حدیث نفس- در غیر نماز جمعه که در هر حال باید اعاده شود- ممکن است و اقتدا صوری است و احکام جماعت مترتب نمی‌شود؛ آیات عظام: خویی، تبریزی، وحید و سیستانی.

۳- نماز با آنان در حال ضرورت بی‌اشکال است؛ و در غیر حال ضرورت، اگر موجب تألیف قلوب آنها و دفع اتهام به شیعه باشد، شرکت خوب است ولی

ص: ۱۰۷

باید با تمکن اعاده نمایند و خروج از مسجد هنگام اقامه نماز جماعت شایسته نیست؛ آیه‌الله صافی و آیه‌الله گلپایگانی.
 ۴- شرکت در نماز جماعت خوب است ولی در شرایط فعلی باید نماز اعاده شود؛ آیه‌الله زنجانی.
 (۱۰۴)

نماز جماعت استداره

۱۳۱۹

- ۱- نیاز به اعاده ندارد؛ امام خمینی.
- ۲- باید اعاده شود یا وظیفه منفرد، رعایت شود؛ آیات عظام: بهجت، وحید؛ و حکم اقتدای صوری طبق فتاوی آیات عظام: خویی، تبریزی و سیستانی در مسأله قبل گذشت.
- ۳- نماز کسانی که پشت سر یا دو طرف امام ایستاده‌اند، صحیح است، ولی نماز افرادی که روبروی امام قرار دارند صحیح نیست؛ آیه‌الله خامنه‌ای.
- ۴- نماز به نحو استداره مانعی ندارد ولی بنابر احتیاط باید به حسب دایره مقدم بر امام نباشد و

ص: ۱۰۸

همچنین بنا بر احتیاط، نزدیکتر از امام به کعبه هم نباشد؛ آیه‌الله مکارم؛ در فرض صحت اصل اقتدا و گذشت حکم اعاده در مسأله قبل؛ آیه‌الله گلپایگانی و آیه‌الله صافی.

۵- نماز به نحو استداره مانعی ندارد ولی در شرایط کنونی به نماز با عامه نمی‌توان اکتفا کرد؛ آیه‌الله زنجانی.

۶- در غیر مورد تقیه استداره جایز نیست؛ ولی اگر کسی نمی‌دانسته و به این صورت خوانده نمازش صحیح و قضا ندارد؛ آیه‌الله فاضل.

- با حفظ نسبت در تمام دایره صحیح است؛ آیه‌الله نوری.

«۱۰۵»

سجده بر فرش

۱۳۲۹

۱- سجده بر فرش در مسجدالنبی مانع ندارد و مهر گذاشتن جایز نیست و لازم نیست در جایی که سنگ است نماز بخوانند و یا حصیر یا نحو آن با خود

ص: ۱۰۹

- ببرند، و ... از انجام هر عملی که موجب هتک و انگشت‌نما شدن باشد اجتناب نمایند؛ امام‌خمينی، آیه‌الله نوری؛ ولی هر گاه به سهولت بتواند روی سنگهای مسجد نماز بخواند، آن را ترک نکند؛ آیه‌الله مکارم.
- ۲- در غیر صورت تقیه و ضرورت، در مکانی که ما یصحّ السجود علیه وجود دارد، نماز بخواند؛ آیه‌الله صافی و آیه‌الله گلپایگانی.
- ۳- اگر مخالف تقیه و یا موجب هتک و انگشت‌نما شدن نباشد، در محلی از مسجد که بتواند بر ما یصحّ السجود علیه سجده نماید، نماز بخواند؛ آیه‌الله فاضل.
- ۴- اگر در آن مکان، تمکن از سجود بر آنچه سجود بر آن جایز است ندارد، سجده صحیح است؛ آیه‌الله خویی و آیه‌الله سیستانی.
- ۵- اگر در مسجد، تمکن از سجود بر ما یصحّ السجود علیه ندارد، جایز است؛ آیه‌الله تبریزی.
- ۶- در صورت امکان باید بر «ما یصحّ السجود علیه»، سجده کند، مگر از جهت تقیه نتواند، که در این صورت اگر زمان یا مکانی دیگر هست که رعایت،

ص: ۱۱۰

ممکن است، اکتفا به غیر آن، خلاف احتیاط است؛ آیه‌الله بهجت.

۷- اگر ورود در نماز جماعت یا نماز خواندن در آنجا ولو فرادی، ایجاب کند که سجده بر فرش نماید، مانع ندارد؛ آیه‌الله خامنه‌ای.

۸- سجده بر فرش کفایت نمی‌کند و باید نماز را اعاده کند؛ آیه‌الله زنجانی و آیه‌الله وحید.

«۱۰۶»

نماز در هواپیما

۱۳۴۱

۱- با رعایت شرایط، حتی با علم به وصول در وقت، نماز صحیح است آیات عظام: بهجت، خامنه‌ای، سیستانی، فاضل و مکارم.

۲- چنانچه احتمال بدهد تا آخر وقت، هواپیما فرود نمی‌آید، می‌تواند بخواند ولی اگر در وقت رسید، باید اعاده کند: آیه‌الله تبریزی آیه‌الله صافی همین نظر بنا بر احتیاط.

ص: ۱۱۱

تقلید

اشاره

«۱۰۷»

بقا با علمیت میت

۱۳۶۰

- ۱- جایز است؛ امام خمینی.
- ۲- در مسائلی که عمل کرده واجب است؛ آیه‌الله بهجت.
- ۳- بقا در هر صورت جایز است ولی سزاوار است که احتیاط در بقای بر تقلید میت اعلم، ترک نشود؛ آیه‌الله خامنه‌ای.
- ۴- لازم است به فتوای او باقی بماند؛ آیات عظام: وحید و فاضل.
- ۵- باید باقی بماند و التزام به متابعت از فتوای وی در حال حیات کافی است؛ آیه‌الله سیستانی.
- ۶- بنابر احتیاط واجب، لازم است؛ آیه‌الله صافی.
- ۷- در مسائل عمره و حج بر تقلید میت باقی نماند؛ آیه‌الله زنجانی.

ص: ۱۱۲

۸- واجب است به شرط عمل به فتوای وی؛ آیه‌الله مکارم.

۹- واجب است؛ آیه‌الله نوری.

«۱۰۸»

رجوع به حیّ اعلم از میت

۱۳۶۰

۱- واجب است؛ آیات عظام: بهجت، زنجانی، سیستانی، صافی، فاضل، وحید و نوری.

۲- جایز است؛ امام خمینی و آیه‌الله خامنه‌ای.

«۱۰۹»

تساوی یا شک در اعلمیت حی و میت

۱- بقا جایز است؛ امام خمینی و آیه‌الله خامنه‌ای.

۲- در هر دو فرض، رجوع به حی جایز است؛ آیه‌الله بهجت.

۳- اگر اعلمیتی در میان آنها معلوم نشود، یا مساوی باشند، مخیر است، مگر در موارد علم اجمالی، یا قیام حجت اجمالی، که بنابر

احتیاط واجب

ص: ۱۱۳

باید رعایت هر دو فتوی را بنماید؛ آیه‌الله سیستانی.

۴- در احکام عمره و حج به تقلید متوفی باقی نمانند؛ آیه‌الله زنجانی.

۵- در صورت تساوی بقا در همه مسایل، جایز است؛ آیه‌الله صافی و آیه‌الله فاضل.

۶- اگر اعلمیت حی معلوم نشود، بقا واجب است؛ آیه‌الله وحید.

۷- در صورت تساوی میت و حی یا شک در اعلمیت هر کدام، عمل به فتوای میت در آن چه بدان عمل کرده، واجب است و در بقیه به حی رجوع نماید؛ آیه‌الله مکارم.

«۱۱۰»

رجوع در احتیاط واجب به مجتهد دیگر

اگر مکلف نداند مرجعش در مسأله‌ای احتیاط واجب کرده و به صورت ناخودآگاه طبق فتوای فالاعلم عمل نماید، آیا عمل او صحیح است؟

عمل وی با استناد به فالاعلم واجد شرایط، صحیح است، هر چند بعد از عمل باشد؛ آیات عظام: بهجت، تبریزی، خامنه‌ای، زنجانی، سیستانی، صافی، فاضل و مکارم.

ص: ۱۱۵

خمس

اشاره

«۱۱۱»

حکم خمس سپرده‌های حج و عمره

۱۳۵۵

با فرض:

الف- عدم تشرف در سال واریز پول.

ب- عدم تعلق خمس به پول قبل از واریز.

۱- خمس ندارد. آیات عظام: بهجت، صافی، مکارم در صورتی که واریز قبل از استقرار حج باشد؛ نوری.

۲- خمس دارد. آیات عظام: تبریزی، خامنه‌ای، فاضل؛ مگر حج مستقر باشد و راه دیگری برای تشرف نباشد؛ آیت الله سیستانی.

ص: ۱۱۶

«۱۱۲»

حکم خمس سود سپرده‌ها (با فرض دریافت آن در ضمن یکی از عقود شرعی و فرض عدم تشرّف در سال واریز)

- ۱- باید خمس آن پرداخت شود: حضرات آیات: سیستانی، فاضل، تبریزی.
 - ۲- از منافع سال وصول است: آیه‌الله: نوری؛ اگر پیش از سال عزیمت قابل وصول نبوده است؛ آیه‌الله خامنه‌ای و آیه‌الله صافی.
 - ۳- خمس ندارد؛ آیات عظام: بهجت و مکارم.
- توجه: طبق نظر همه آیات عظام در صورت تشرّف در همان سال واریز، خمس ندارد.

ص: ۱۱۷

لقطه

«۱۱۳»

۱۳۶۳ / - ۱۳۶۴ / - ۱۳۶۵

۱- اگر لقطه، کمتر از یک درهم (۱) باشد:

بنابر احتیاط واجب از طرف صاحبش صدقه بدهد و هر وقت صاحبش پیدا شد اگر راضی نشود عوض را به او بدهد؛ آیه الله سیستانی.

۲- می‌تواند با قصد تملک بر دارد؛ سایر مراجع.

اگر لقطه، یک درهم یا بیش از یک درهم باشد:

با احتمال پیدا شدن صاحبش، باید یک سال تعریف کند و در صورتی که از پیدا شدن صاحبش مایوس باشد، از طرف صاحبش صدقه بدهد.

۱- یک درهم که تقریباً برابر با نصف مثقال نقره است در این تاریخ ۱۳۷۸ / ۷ برابر با حدود هزار تومان است

ص: ۱۱۸

«۱۱۴»

اگر کسی شک دارد که مالی به او تعلق دارد یا نه، نمی‌تواند بردارد.

«۱۱۵»

اگر کسی مالی را به عنوان این که مال اوست بردارد و بفهمد که مال او نیست، باید آن را بلافاصله سر جایش بگذارد؛ ولی اگر از زمان برداشتن، مدتی گذشته باشد که احتمال برود در عدم دسترسی صاحبش به آن، تأثیر داشته باشد، علاوه بر این که آن را سر جایش می‌گذارد، قیمت آن را هم به فقیر صدقه بدهد.

«۱۱۶»

در فرض قبل، اگر از برداشتن، زمانی گذشته باشد که اگر آن را سر جایش بگذارد، احتمال عقلایی دسترسی صاحبش به آن نباشد و از طریق دیگر نیز امکان رساندن آن به صاحبش نباشد، باید آن را از طرف صاحبش به فقیر صدقه بدهد.

ص: ۱۱۹

«۱۱۷»

اگر مالی را از کسی ببرند (مثل کفش) اگر بداند آنچه بر جای مانده است مال کسی است که کفش او را برده است، در صورتی که از دسترسی به وی مایوس باشد، می‌تواند آن کفش را بر دارد؛ و اگر کفش بر جای مانده قیمتش از مال او بیشتر است مابه التفاوت را به نیت صاحبش صدقه دهد.

«۱۱۸»

در مواردی که کسی مال دیگری را از روی اشتباه بر می‌دارد (مانند کفش)، و در اثر برداشتن وی، صاحب آن به زحمت می‌افتد، مثل این که احتمالاً با پای برهنه به منزل رفته است و مانند آن، مناسب است بردارنده، علاوه بر عمل به وظیفه لازم، به نیت استرضای وی، مقداری صدقه بدهد.

ص: ۱۲۱

مقدمه ۵

نیابت و استنباه

نیابت شخص مستطیع ۷

نیابت معذور با عذر طاری ۸

استنباه در حج بر شخص غیر قادر ۹

(بدنی) با عدم استقرار ۹

وظیفه نایب از جهت تقلید در اعمال حج ۱۰

فاصله بین دو عمره

فاصله عمره تمتع با مفرده بعد از حج حج ۱۳

فاصله بین دو عمره مفرده ۱۴

احرام

محل احرام حج ۱۷

احرام در مسجد شجره ۱۸

ص: ۱۲۲

احرام با نذر ۱۹

اذن شوهر در نذر احرام بانوان ۲۰

قصد ترك محرمات در حال محرم شدن ۲۱

گذاردن سنگ و مانند آن در ردا و ۲۲

گره زدن لباس احرام به غیر گردن ۲۳

استفاده از کمر بند دوخته برای مردان ۲۳

پوشیدن دمپایی دوخته برای مردان ۲۴

نگاه در آینه ۲۴

استظلال در شب ۲۵

استظلال در مکه، منا و عرفات ۲۶

استظلال از مسجد تنعیم ۲۷

طواف

حد مطاف ۲۹

طواف از طبقه دوم برای معذورین ۳۰

حکم خون معفو در نماز، در طواف ۳۲

حکم محمول متنجس غیر سائر در طواف ۳۳

گذاردن دست روی دیواره حجر در طواف ۳۳

دست گذاردن به کعبه هنگام طواف ۳۴

اگر معلوم شود طواف و سعی باطل بوده ۳۴

قطع طواف ۳۵

ص: ۱۲۳

قطع طواف واجب ۳۵

قطع طواف مستحب ۳۶

از سرگیری طواف با بقای موالات ۳۶

از سرگیری طواف با فوت موالات ۳۷

موارد مختلف قطع طواف: ۳۷

الف: قطع طواف بدون عذر ۳۷

ب: قطع طواف با عذر: ۳۹

قطع طواف به خاطر نجس شدن بدن و لباس ۳۹

قطع طواف به خاطر حدث ۴۰

قطع طواف به خاطر مرض ۴۳

قطع طواف به خاطر تذکر نجاست در اثنا و ۴۴

حکم تذکر نجاست بعد از طواف ۴۴

قطع طواف به خاطر نماز جماعت ۴۴

شک در وضو یا غسل بعد از اتمام طواف ۴۶

انکشاف بطلان وضو در عمره تمتع ۴۶

انکشاف بطلان وضو بعد از اتمام حج ۴۷

شک در نقیصه بعد از اتمام طواف ۴۸

اتمام طواف با گمان به عدد و لحوق یقین ۴۹

کم کردن سهوی از طواف ۵۰

زیادی سهوی در طواف ۵۱

احکام بانوان

رؤیت دم ۵۳

ص: ۱۲۴

اگر از روز دهم نگذشته باشد ۵۳

وظیفه مستحاضه کثیره ۵۴

سن یأس ۵۶

پیدا بودن موهای زن در حال طواف ۵۷

حجاب زن در حال طواف ۵۸

نماز طواف

مبادرت به نماز طواف ۵۹

فاصله انداختن بین طواف و نماز ۵۹

محاذات زن و مرد در نماز طواف ۶۰

حکم ظن در نماز طواف ۶۱

ظن در رکعات: ۶۱

ظن در افعال نماز: ۶۱

جماعت در نماز طواف ۶۱

ترک نماز طواف مستحبی ۶۲

حکم عاجز از قرائت صحیح ۶۲

سعی

سعی از مسعای جدید ۶۵

زیاد کردن در سعی با فراموشی ۶۶

ص: ۱۲۵

- زیاد کردن در سعی با جهل ۶۶
تأخیر سعی تا فردا ۶۷
سعی از طبقه فوقانی ۶۷
موالات در سعی ۶۸
نشستن در بین صفا و مروه ۶۸
اگر بعد از تقصیر بفهمد سعی ناقص بوده ۶۹
قطع سعی و از سرگیری آن ۷۰
ادامه سعی با شك در عدد و حصول یقین ۷۱
احکام بین عمره و حج
خروج از مکه بعد از عمره تمتع ۷۳
سر تراشیدن بین عمره تمتع و حج ۷۴
وقوفین
رفتن از عرفات به غیر مشعر و بازگشت ۷۵
برای وقوف مشعر ۷۵
بیتوته شب در مشعر ۷۵
بازگشت خدمه‌ای که شبانه به منی ۷۶
رفته‌اند، به مشعر ۷۶
ترک وقوف در فرض درک وقوف شبانه ۷۷

ص: ۱۲۶

ترتیب در اعمال منی ۷۹

رمی

رمی جمره جدید ۸۱

رمی جمرات از طبقه دوم ۸۲

رمی در شب ۸۳

رمی جمرات سه گانه در شب ۸۵

تفاوت رمی روز عید و جمرات سه گانه ۸۵

فرق رمی عید و یازدهم برای زنان ۸۶

افرادی که مجازند در شب رمی کنند ۸۶

منظور از شب در رمی روز عید ۸۷

منظور از شب در رمی روز یازدهم ۸۷

ترک عمدی رمی در روز ۸۸

شک در عدد رمی قبل از ذبح ۸۸

لزوم و عدم لزوم اذن در استنابه در رمی ۸۹

افراد معذور، در رمی ۸۹

ترک رمی ۹۰

قربانی

تقسیم قربانی ۹۳

ص: ۱۲۷

ذبح در شب ۹۴

تأخیر ذبح از روز عید ۹۵

نیت ذبح ۹۶

ایمان ذابح ۹۶

حلق و تقصیر

حلق در سفر اول برای مردان ۹۹

حلق و تقصیر در شب ۹۹

تأخیر حلق از روز عید ۱۰۰

حلق و تقصیر در فرض تأخیر قربانی ۱۰۱

اگر محرم برای دیگری حلق یا تقصیر کند ۱۰۲

بیتوته

محاسبه نیمه شب شرعی ۱۰۳

اکتفای به بیتوته نیمه دوم شب ۱۰۳

نماز در حرمین

تخیر بین قصر و اتمام ۱۰۵

نماز جماعت غیر استداره‌ای ۱۰۶

ص: ۱۲۸

نماز جماعت استداره ۱۰۷

سجده بر فرش ۱۰۸

نماز در هواپیما ۱۱۰

تقلید

بقا با اعلمیت میت ۱۱۱

رجوع به حی اعلم از میت ۱۱۲

تساوی یا شک در اعلمیت حی و میت ۱۱۲

رجوع در احتیاط واجب به مجتهد دیگر ۱۱۳

خمس

حکم خمس سپرده‌های حج و عمره ۱۱۵

حکم خمس سود سپرده‌ها ۱۱۶

(با فرض دریافت آن در ضمن یکی از عقود ۱۱۶

شرعی و فرض عدم تشرف در سال واریز) ۱۱۶

لقطه ۱۱۷

ص: ۱۲۹

نیابت و استنباه

مَنْ الَّذِي نَزَلَ بِكَ مُلْتَمِسًا قِرَاكَ فَمَا قَرَيْتَهُ؟
وَمَنْ الَّذِي أَنَاخَ بِبَابِكَ مُرْتَجِيًا نَدَاكَ فَمَا أَوْلَيْتَهُ؟
أَيَحْسُنُ أَنْ أَرْجِعَ عَنْ بَابِكَ بِالْخَيْبَةِ مَضْرُوفًا، وَلَسْتُ أَعْرِفُ سِوَاكَ مَوْلِيَّ بِالْإِحْسَانِ مَوْصُوفًا؟
كَيْفَ أَرْجُو غَيْرَكَ وَالْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدِكَ؟!
وَكَيْفَ أُوْمَلُّ سِوَاكَ وَالْخَلْقُ وَالْأَمْرُ لَكَ؟!

مناجات الراجين

الامام زين العابدين عليه السلام

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیفزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی

دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند

مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش‌ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه
 ی) برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه عموم و دوره‌های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال
 دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج‌مرضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان
 تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:
www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور
 کاربران (۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده‌ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده ولی
 جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح‌های توسعه‌ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل
 و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق
 روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱
 ۵۳-۰۶۰۹ به نام مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید
 ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده
 است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار
 شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است،
 هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی
 اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از
 پیروان ما را دارد، اما تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می‌گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می‌دارد و با حجت‌های خدای متعال،
 خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی‌گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی
 همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش
 از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند
 آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

